

URZĄD STATYSTYCZNY W OLSZTYNIE
STATISTICAL OFFICE IN OLSZTYN

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

**RYNEK PRACY
W WOJEWÓDZTWIE
WARMIŃSKO-MAZURSKIM
W 2013 R.**

**LABOUR MARKET
IN WARMIŃSKO-MAZURSKIE
VOIVODSHIP
IN 2013**

OLSZTYN 2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY *EDITORIAL BOARD*

Przewodniczący *President*

Janusz Pappelbon – Zastępca Dyrektora Urzędu Statystycznego

CZŁONKOWIE *MEMBERS*

Joanna Balcerzak-Kalata, Monika Borawska,
Jacek Grzelak, Ludwika Koniarz, Elżbieta Lorek,
Eliza Panfiłow, Magda Stankiewicz

SEKRETARZ *SECRETARY*

Agnieszka Wobolewicz

REDAKCJA MERYTORYCZNA I SKŁAD
KOMPUTEROWY

Warmińsko-Mazurski Ośrodek
Badań Regionalnych Urzędu
Statystycznego w Olsztynie

ESSENTIAL EDITING

AND COMPUTER SETTING

Warmińsko-Mazurski

*Regional Research Centre of Statistical
Office in Olsztyn*

**Przy publikowaniu danych Urzędu
Statystycznego prosimy o podanie źródła**

***When publishing Statistical Office data
please indicate source***

Publikacja dostępna w Internecie:

www.stat.gov.pl/olsz

Publication available on the Internet:

ISBN 978-83-63285-29-6

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu publikację „Rynek pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2013 r.". Zawiera ona najważniejsze informacje o zjawiskach i procesach zachodzących na regionalnym rynku pracy ukazane w retrospekcji od 2000 r. Przedstawia również wyniki przeprowadzanego co dwa lata badania struktury wynagrodzeń.

Obecna edycja publikacji została przygotowana w formie papierowej i elektronicznej, a tablice – w polsko-angielskiej wersji językowej. Opracowanie dostępne jest także na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

Wyrażam przekonanie, iż niniejsza publikacja okaże się przydatna dla osób zainteresowanych problematyką rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim. Jednocześnie składam wyrazy szczególnego podziękowania powiatowym urządzą pracy za pomoc w przygotowaniu danych do tej publikacji.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Marek Morze

Olsztyn, listopad 2014 r.

PREFACE

I present the publication "Labour market in warmińsko-mazurskie voivodship in 2013". It contains the most important information on events and processes which occurred in regional labour market, showed in the retrospection since year 2000. The publication also shows results of structure of wages and salaries survey, conducted every two years.

The present edition was prepared in a paper and electronic versions, and tables – in Polish-English language version. The elaboration is also placed in the internet page of the Statistical Office in Olsztyn.

I express the conviction that this publication will be useful to those interested in the labour market in warmińsko-mazurskie voivodship theme. In the same time I would like to give special thanks to all Powiat Labour Offices for their help in preparing data for the publication.

Director
of Statistical Office in Olsztyn

Marek Morze

Olsztyn, November 2014

SPIS TREŚCI

CONTENTS

		Tabl. Table	Str. Page
PRZEDMOWA	PREFACE	x	3
WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA	RESULTS OF SURVEYS – SYNTHESIS		12
1. Pracujący	1. <i>Employed persons</i>		12
2. Ruch zatrudnionych i popyt na pracę	2. <i>Labour turnover and demand for labour</i>	x	15
3. Wynagrodzenia	3. <i>Gross wages and salaries</i>	x	18
4. Struktura wynagrodzeń w 2012 r.	4. <i>Structure of earnings in 2012</i>	x	21
5. Warunki pracy	5. <i>Working conditions</i>	x	26
6. Bezrobocie rejestrowane	6. <i>Registered unemployment</i>	x	29
Podsumowanie	<i>Summary</i>	x	34
TABLICE STATYSTYCZNE	STATISTICAL TABLES		
Wybrane czynniki determinujące podaż na rynku pracy	<i>Selected factors determining supply on the labour market</i>	I	36
Wybrane czynniki determinujące popyt na rynku pracy	<i>Selected factors determining demand on the labour market</i>	II	40
Sytuacja na rynku pracy w województwie	<i>Situation on the labour market in the voivodship</i>	III	46
Ważniejsze dane o powiatach w 2013 r.	<i>Major data on powiats in 2013</i>	IV	50
Warmińsko-mazurskie na tle innych województw w 2013 r.	<i>Warmińsko-mazurskie voivodship against the background of other voivodships in 2013</i>	V	52
UWAGI METODYCZNE	METHODOLOGICAL NOTES	x	56
I. Źródła i zakres danych	<i>I. Sources and the scope of data ...</i>	x	58
II. Objasnienia podstawowych pojęć	<i>II. Explanation of basic definitions</i>	x	58

TABLICE EXCEL**EXCEL TABLES**Tabl.
Table**TABLICE PRZEGLĄDOWE**Wybrane czynniki determinujące
podaż na rynku pracyWybrane czynniki determinujące
popyt na rynku pracySytuacja na rynku pracy
w województwieWażniejsze dane o powiatach
w 2013 r.Warmińsko-mazurskie na tle
innych województw w 2013 r.**PRACUJĄCY**Pracujący według statusu
zatrudnieniaPracujący według sektorów i form
własnościPracujący według sektorów
własności i sekcji PKDPracujący według statusu
zatrudnienia i sekcji PKDAbsolwenci podejmujący pracę
po raz pierwszyNiepełnosprawni pracujący
według sektorów własności
i sekcji PKDPracujący według podregionów
i powiatów w 2013 r.Pracujący według podregionów,
powiatów i gmin w 2013 r.Przeciętne zatrudnienie według
sekcji PKDPrzeciętne zatrudnienie według
podregionów i powiatów
w 2013 r.**RUCH ZATRUDNIONYCH I POPYT
NA PRACĘ**

Pracownicy przyjęci do pracy

Pracownicy zwolnieni z pracy

REVIEW TABLES*Selected factors determining
supply on the labour market**Selected factors determining
demand on the labour market**Situation on the labour market
in the voivodship**Major data on powiats in 2013
Warmińsko-mazurskie voivodship
against the background of other
voivodships in 2013***EMPLOYED PERSONS***Employed persons by employment
status* 1.1.*Employed persons by sectors and
ownership forms* 1.2.*Employed persons by ownership
sectors and PKD sections* 1.3.*Employed persons by employment
status and PKD sections* 1.4.*School leavers starting work for
the first time* 1.5.*The disabled employed by
ownership sectors and PKD
section* 1.6.*Employed persons by subregions
and powiats in 2013* 1.7.*Employed persons by subregions,
powiats and gminas in 2013* 1.8.*Average paid employment by PKD
sections* 1.9.*Average paid employment
by subregions and powiats in
2013* 1.10.**LABOUR TURNOVER AND
DEMAND FOR LABOUR***Hired persons* 2.1.*Terminated persons* 2.2.

Tabl.
Table

Wolne miejsca pracy według sektorów własności, wielkości jednostek i sekcji PKD na koniec IV kwartału sprawozdawczego ...	<i>Vacancies by ownership sectors, size of entities and PKD sections at the end of 4th reporting quarter</i>	2.3.
Wolne miejsca pracy według sektorów własności, wielkości jednostek i grup zawodów na koniec IV kwartału sprawozdawczego	<i>Vacancies by ownership sectors, size of entities and groups of occupations at the end of 4th reporting quarter</i>	2.4.
Nowo utworzone miejsca pracy według sektorów własności, wielkości jednostek i sekcji PKD ..	<i>Newly created workplaces by ownership sectors, size of entities and PKD sections</i>	2.5.
Wolne nowo utworzone miejsca pracy według sektorów własności, wielkości jednostek i sekcji PKD na koniec IV kwartału sprawozdawczego ...	<i>Vacant newly created workplaces by ownership sectors, size of entities and PKD sections at the end of 4th reporting quarter</i>	2.6.
Zlikwidowane miejsca pracy według sektorów własności, wielkości jednostek i sekcji PKD ..	<i>Liquidated workplaces by ownership sectors, size of entities and PKD sections</i>	2.7.
WYNAGRODZENIA	GROSS WAGES AND SALARIES	
Wynagrodzenia brutto według sekcji PKD	<i>Gross wages and salaries by PKD sections</i>	3.1.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sektorów własności i sekcji PKD ..	<i>Average monthly gross wages and salaries by ownership sectors and PKD sections</i>	3.2.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries by subregions and powiats in 2013</i>	3.3.
Składniki wynagrodzeń brutto według sekcji PKD	<i>Components of gross wages and salaries by PKD sections</i>	3.4.
Przeciętne godzinowe wynagrodzenia brutto według sektorów i sekcji PKD	<i>Average hourly gross wages and salaries by ownership sectors and PKD sections</i>	3.5.
STRUKTURA WYNAGRODZEŃ W 2012 R.	STRUCTURE OF EARNINGS IN 2012	
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według płci, sektorów własności, miejsca zamieszkania, wieku, poziomu wykształcenia, stażu pracy, sektorów ekonomicznych, wielkości zakładów i sekcji PKD za październik	<i>Average gross earnings of paid employment by sex, ownership sectors, place of living, age, education level, work seniority, economic sectors, size of unit and section Nace rev. 2 for October</i>	4.1.

Tabl.
Table

Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według płci, sektorów własności i grup zawodów za październik 2012 r.	<i>Average gross earnings of paid employment by sex, ownership sectors and occupational groups for October 2012</i>	4.2.
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według grup zawodów i sekcji PKD za październik.....	<i>Average gross earnings of paid employment by occupational groups and section Nace rev. 2 for October</i>	4.3.
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według płci, sektorów własności i powiatów za październik 2012 r.	<i>Average gross earnings of paid employment by sex, ownership sectors and powiats for October 2012</i>	4.4.
Przeciętne wynagrodzenia brutto pracowników zatrudnionych według grup zawodów, płci i powiatów za październik 2012 r.	<i>Average gross earnings of paid employment by occupational groups, sex and powiats for october 2012</i>	4.5.
WARUNKI PRACY	WORKING CONDITIONS	
Bilans czasu pracy według sektorów własności i sekcji PKD ..	<i>The balance of working time by ownership sectors and PKD sections</i>	5.1.
Struktura czasu pracy według sektorów własności i sekcji PKD ..	<i>Structure of the balance of working time by ownership sectors and PKD sections</i>	5.2.
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sektorów własności	<i>Persons working in hazardous conditions by ownership sectors</i>	5.3.
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według sekcji PKD	<i>Persons working in hazardous conditions by PKD sections</i>	5.4.
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup i nasilenia zagrożeń oraz podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons working in hazardous conditions by groups and intensity of dangers and subregions and powiats in 2013 ..</i>	5.5.
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons working in hazardous conditions with substances harmful and hazardous to health by subregions and powiats in 2013</i>	5.6.
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych i uciążliwych dla zdrowia	<i>Persons receiving benefits from work in harmful and strenuous conditions</i>	5.7.
Wypadki i poszkodowani w wypadkach przy pracy według sekcji PKD	<i>Accidents at work and persons injured in accidents at work by PKD sections</i>	5.8.

Tabl.
Table

Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowana wypadkami według sekcji PKD	<i>Persons injured in accidents at work and the number of days incapacity to work caused by accidents by PKD sections</i>	5.9.
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według podregionów i powiatów w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by subregions and powiats in 2013</i>	5.10.
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku oraz wydarzeń powodujących uraz w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by specific physical activity performed by the injured at the moment of activity and occurrences causing injuries in 2013</i>	5.11.
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według umiejscowienia urazu oraz rodzaju urazu w 2013 r.	<i>Persons injured in accidents at work by part of body injured and by the type of injury in 2013</i>	5.12.
Przyczyny wypadków przy pracy według sekcji PKD w 2013 r.	<i>Causes of the accidents at work by PKD sections in 2013</i>	5.13.
Choroby zawodowe	<i>Occupational diseases</i>	5.14.
BEZROBOCIE REJESTROWANE	REGISTERED UNEMPLOYMENT	
Podstawowe dane o bezrobociu ..	<i>Major data on unemployment</i>	6.1.
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani oraz oferty pracy	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls and job offers</i>	6.2.
Bezrobotni według wieku w 2013 r.	<i>Unemployed persons by age in 2013</i>	6.3.
Bezrobotni według poziomu wykształcenia w 2013 r.	<i>Unemployed persons by level of education in 2013</i>	6.4.
Bezrobotni według stażu pracy w 2013 r.	<i>Unemployed persons by work seniority in 2013</i>	6.5.
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w 2013 r.	<i>Unemployed persons by duration of unemployment in 2013</i>	6.6.
Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w 2013 r.	<i>Unemployed persons by kind of activity of their last job in 2013</i>	6.7.
Bezrobotni według zawodów w 2013 r.	<i>Unemployed persons by occupations in 2013</i>	6.8.
Wybrane kategorie bezrobotnych według podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Selected categories of unemployed persons by subregions, powiats and gminas in 2013</i>	6.9.

		Tabl. Table
Bezrobotni według wieku oraz podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Unemployed persons by age and subregions, powiats and gminas in 2013</i>	6.10.
Bezrobotni według poziomu wykształcenia oraz podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Unemployed persons by level of education and subregions, powiats and gminas in 2013</i>	6.11.
Bezrobotni według stażu pracy oraz podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Unemployed persons by total work seniority and subregions, powiats and gminas in 2013</i>	6.12.
Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy oraz podregionów, powiatów i gmin w 2013 r.	<i>Unemployed persons by time of unemployment and subregions, powiats and gminas in 2013</i>	6.13.
Bezrobotni zarejestrowani w wieku 18–24 lata	<i>Registered unemployed persons aged 18–24</i>	6.14.
Bezrobotni zarejestrowani w wieku 45 lat i więcej	<i>Registered unemployed persons aged 45 and more</i>	6.15.
Bezrobotni zarejestrowani, w szczególnej sytuacji na rynku pracy – powyżej 50 roku życia	<i>Registered unemployed persons with a specific situation on the labour market – aged more than 50 years</i>	6.16.
Zarejestrowani bezrobotni niepełnosprawni	<i>Registered unemployed disabled persons</i>	6.17.

**W wersji angielskiej: przedmowa, spis treści, tablice.
English version: preface, contents, tables.**

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

EXPLANATION OF SYMBOLS

- Kreska /-/ - zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.
magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit.
- (0,0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.
- Kropka (.) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak /x/ - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak # - oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which” indicates that not all elements of the sum are given.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAJOR ABBREVIATIONS

- tys. = tysiąc
thous. thousand

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

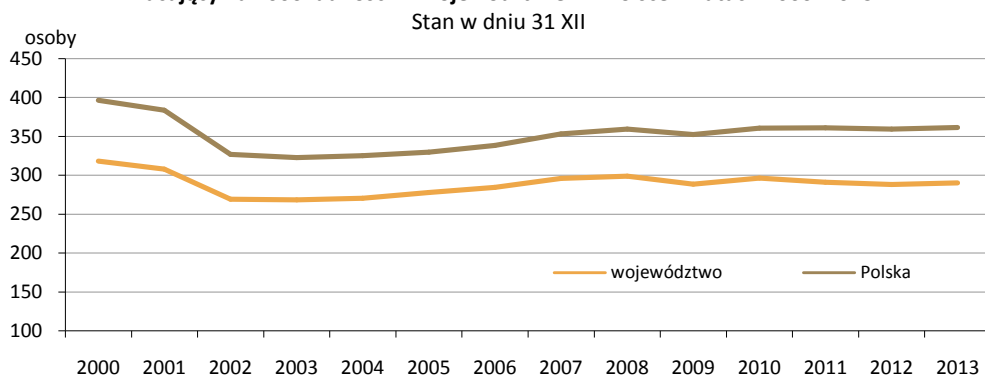
1. Pracujący

Liczba pracujących uzależniona jest od zgłaszanego przez pracodawców popytu na pracę. Wielkość popytu na pracę determinują głównie czynniki ekonomiczne. Z kolei podaż pracy, którą tworzą wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne jest rezultatem zjawisk demograficznych. Liczba i struktura osób w wieku produkcyjnym, obecnie pracujących w polskich przedsiębiorstwach, kształtowana jest w dużej mierze przez występujące w przeszłości wyże i niższe demograficzne. Pierwszy, powojenny wyż demograficzny to osoby urodzone w latach 1955–1960 (osoby te są cały czas aktywne na rynku pracy). Drugi wyż to pokolenie dzieci tego pierwszego wyżu, urodzone w latach 1980–1985 – te już zaczęły pracę. Najmniej liczną grupę osób w wieku produkcyjnym stanowią 45–50-latkowie.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2013 r. pracowało 419,6 tys. osób. W pierwszych latach badanego okresu (2000–2002) widoczny był spadek liczby pracujących. Następnie liczba pracujących rosła aż do 2009 r., w którym po zahamowaniu tendencji wzrostowej nastąpiło zmniejszenie liczby pracujących (zarówno w województwie, jak i w Polsce). Po wzroście w 2010 r., w następnych dwóch latach ponownie miał miejsce spadek liczby pracujących, a w 2013 r. nieznaczny wzrost, jednakże liczba pracujących nie osiągnęła stanu z 2008 r. W kraju widoczna jest stała tendencja wzrostowa (z małym spadkiem w 2012 r.).

Biorąc pod uwagę liczbę pracujących na 1000 mieszkańców zmiany w województwie i Polsce w badanym okresie były podobne. Zauważalna jest natomiast znaczna dysproporcja w wielkościach tego wskaźnika – w warmińsko-mazurskim na każdy 1000 mieszkańców przypadało 290 osób pracujących (najmniej ze wszystkich województw), a w Polsce 362. Najwyższy poziom wskaźnika zanotowano w mazowieckim, wielkopolskim i małopolskim.

Pracujący na 1000 ludności w województwie i w Polsce w latach 2000–2013

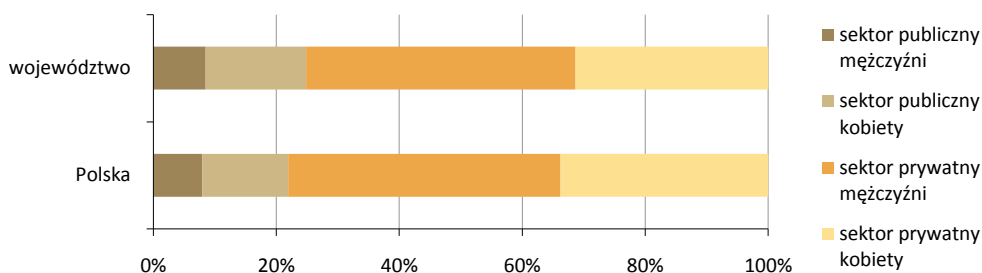

Struktura pracujących w województwie według płci w 2013 r. była podobna do struktury w Polsce. Mężczyźni stanowili ok. 52% pracujących. Ta relacja przez ostatnie lata nie ulegała znacznym zmianom.

W województwie (podobnie jak w kraju) więcej osób pracowało w sektorze prywatnym. W sektorze publicznym znalazło zatrudnienie 24,8% osób (większy odsetek niż w Polsce). Warmińsko-mazurskie należało do obszarów o najwyższym zatrudnieniu w sektorze publicznym. Wyższy udział pracujących w tym sektorze zanotowano jedynie w województwie śląskim i zachodniopomorskim.

Struktura pracujących według sektorów własności i płci w województwie i w Polsce w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

W podmiotach sektora prywatnego, zarówno w województwie, jak i w Polsce, pracowało więcej mężczyzn. Z kolei w podmiotach sektora publicznego znajdowało zatrudnienie więcej kobiet.

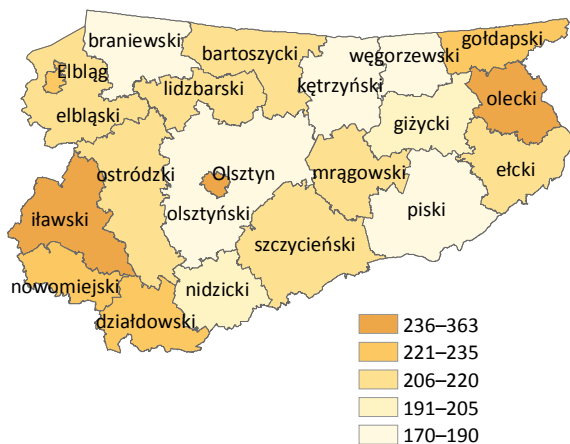
Ponad połowa (55,0%) pracujących w 2013 r. zatrudniona była w firmach zajmujących się usługami. Sektor przemysłowy (przetwórstwo przemysłowe i budownictwo) skupiał 28,3% pracujących. W sektorze rolniczym pracowało 16,7% osób. Struktura sektorowa zatrudnienia w województwie nie odbiegała znacznie od krajowej.

Rynek pracy województwa jest zróżnicowany wewnątrz m.in. z powodu odmiennych zjawisk zachodzących w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. Liczba osób pracujących (w przeliczeniu na 1000 ludności) wahała się w 2013 r. od 170 w powiecie piskim, do 363 w Olsztynie. Najmniej pracujących angażowały firmy zatrudniające powyżej 9 osób zlokalizowane na północy województwa, a także w powiecie piskim i olsztyńskim. Z kolei w nowomiejskim, a także oleckim, działdowskim i iławskim zanotowano największe obciążenie osób w wieku produkcyjnym osobami w wieku nieprodukcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego). Północna, północno-zachodnia i południowa część województwa cechowała się również małą liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W kętrzyńskim, ełckim i piskim zanotowano najniższe płace, z kolei na północy – najniższe nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (w 2012 r.).

Informacje o **pracujących w powiatach** nie obejmują jednostek zatrudniających do 9 osób, ujmując natomiast osoby pracujące w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

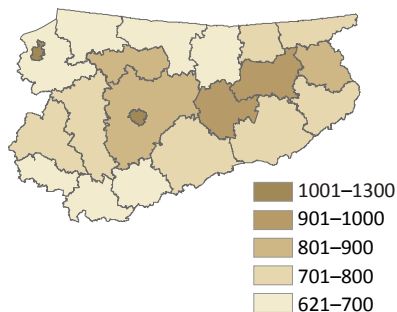
**Pracujący na 1000 ludności
według powiatów w 2013 r.**

Stan w dniu 31 XII

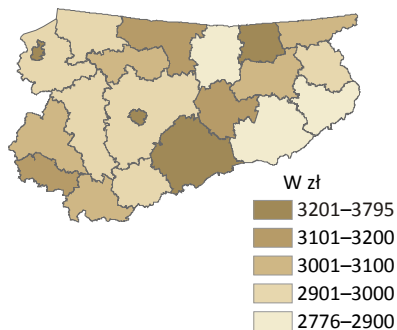

**Liczba podmiotów wpisanych do rejestru
REGON na 10 tys. ludności w 2013 r.**

Stan w dniu 31 XII

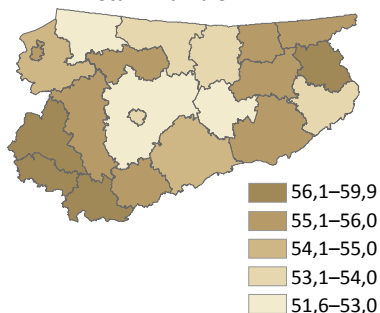

**Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto
w 2013 r.**

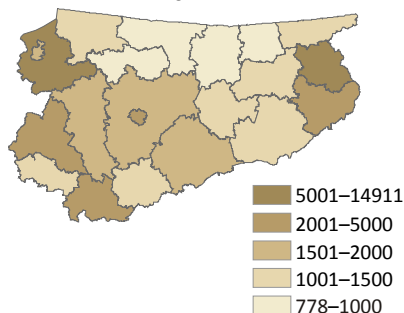

**Wskaźnik obciążenia demograficznego
w 2013 r.**

Stan w dniu 31 XII

**Nakłady inwestycyjne
w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca
w 2012 r.**

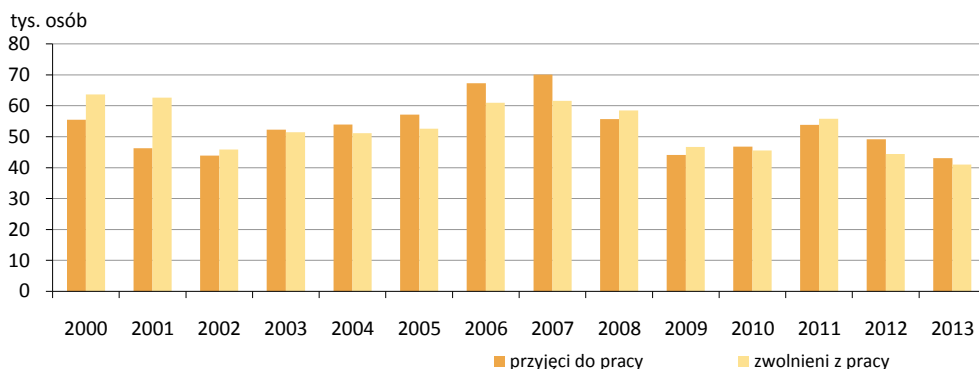
2. Ruch zatrudnionych i popyt na pracę

Zmiany liczby pracujących związane są z sytuacją gospodarczą województwa. Pracujących przybywa wraz z poprawą koniunktury – wtedy firmy częściej zatrudniają pracowników i spada bezrobocie, a liczba pracujących wzrasta. Gdy koniunktura osłabia się, również ruch zatrudnionych staje się mniejszy. Przedsiębiorcy tworzą mniej miejsc pracy, likwidują istniejące.

Przyjęcia do pracy i zwolnienia z pracy w województwie w latach 2000–2013 ulegały widocznym wahaniom. Na początku badanego okresu liczba zwolnień z pracy przewyższała liczbę przyjęć do pracy. Po 2003 r. tendencja się odwróciła i trwała aż do 2008 r., kiedy znów firmy zaczęły ograniczać zatrudnienie w stopniu większym, niż przyjmowały nowych pracowników. W ostatnich dwóch latach więcej było przyjęć do pracy niż zwolnień, jednakże ruch zatrudnionych był mniejszy (w 2013 r. przyjęto do pracy 43,1 tys. osób – najmniej z całego badanego okresu).

Ruch zatrudnionych (przyjęcia do pracy i zwolnienia) badany jest w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Dotyczy pełnozatrudnionych, bez pracowników sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Badaniem nie są objęte gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, duchowieństwo, fundacje, stowarzyszenia i inne organizacje.

Ruch zatrudnionych w latach 2000–2013

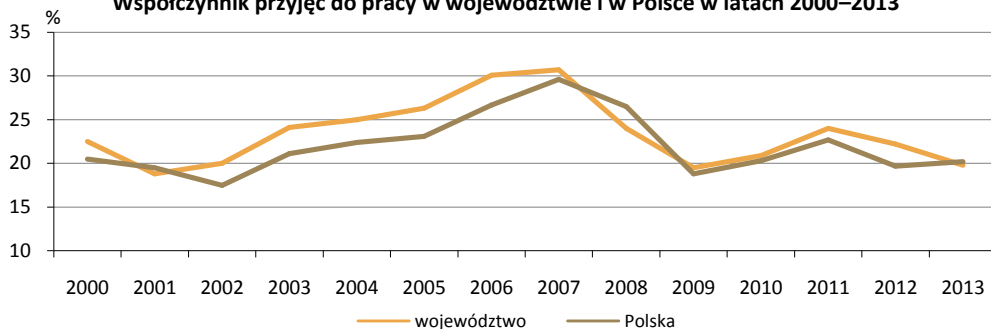

W 2013 r. najwięcej osób przyjęły do pracy podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, a także administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowym zabezpieczeniem społecznym, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz budownictwem. O ile jednak w przetwórstwie przemysłowym zatrudniono niemalże 1,5 tys. osób więcej niż zwolniono, to budownictwo i administracja były jedynymi rodzajami działalności w województwie, gdzie wystąpiła nadwyżka osób zwolnionych. Z kolei największa nadwyżka zatrudnionych nad zwolnionymi miała miejsce (poza wspomnianym już wyżej przetwórstwem przemysłowym) w administrowaniu i działalności wspierającej, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, zakwaterowaniu i gastronomii, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej oraz obsłudze rynku nieruchomości.

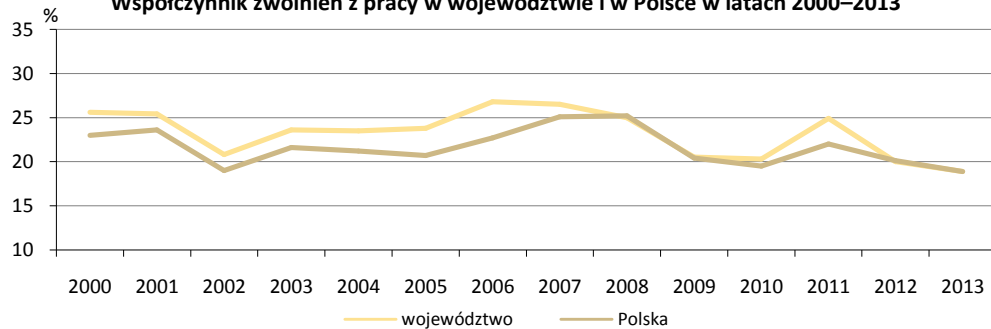
W 2013 r. w województwie współczynnik przyjęć do pracy był nieco niższy niż w Polsce, a współczynnik zwolnień z pracy – równy z krajowym. Tylko w dwóch latach badanego okresu (2008 i 2012) współczynnik zwolnień w województwie był minimalnie niższy od krajowego.

Współczynnik przyjęć/zwolnień – stosunek liczby osób przyjętych do pracy/zwolnionych z pracy (bez powracających z urlopów wychowawczych i bezpłatnych) do pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz zmieniających wymiar etatu).

Współczynnik przyjęć do pracy w województwie i w Polsce w latach 2000–2013

Współczynnik zwolnień z pracy w województwie i w Polsce w latach 2000–2013

W 2013 r. w województwie utworzono 14,3 tys. nowych miejsc pracy, a zlikwidowano 10,5 tys. Na koniec IV kwartału pozostało 0,7 tys. wolnych miejsc pracy (0,1 tys. nowoutworzonych), co oznacza niezrealizowany popyt na pracę. Był on mniejszy niż w roku poprzednim (o 0,2 tys.) oraz ponad 10-krotnie mniejszy od poziomu z 2007 r.

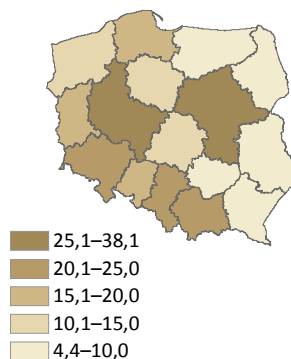
Warmińsko-mazurskie było województwem o przeciętnej liczbie utworzonych i nieco powyżej przeciętnej liczbie zlikwidowanych miejsc pracy w przeliczeniu na 1000 pracujących. Jednocześnie niezrealizowany popyt na pracę (mierzony liczbą wolnych miejsc pracy na 1000 bezrobotnych) był w warmińsko-mazurskim jednym z najniższych w kraju. W warmińsko-mazurskim, podobnie jak w pozostałych województwach Polski północno-wschodniej, funkcjonowało stosunkowo mniej podmiotów gospodarczych (w przeliczeniu na 10 tys. ludności wskaźnik wyniósł 845, gdy w Polsce – 1057). Tu też zanotowano (w 2012 r.) ponad dwukrotnie niższy od średniego w kraju poziom nakładów na działalność badawczo-rozwojową.

**Nowo utworzone miejsca pracy na 1000
pracujących według województw
w 2013 r.**

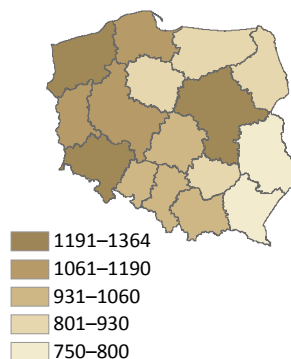
**Wolne miejsca pracy na 1000 bezrobotnych
zarejestrowanych w 2013 r.**

Stan na koniec IV kwartału sprawozdawczego

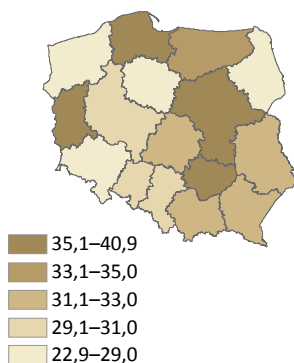

**Liczba podmiotów wpisanych do rejestru
REGON na 10 tys. ludności w 2013 r.**

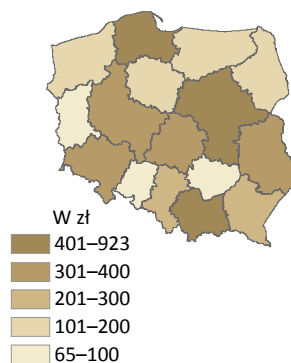
Stan na 31 XII

**Zlikwidowane miejsca pracy na 1000
pracujących w 2013 r.**

**Nakłady na działalność badawczo-rozwojową
(ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2012 r.**

3. Wynagrodzenia

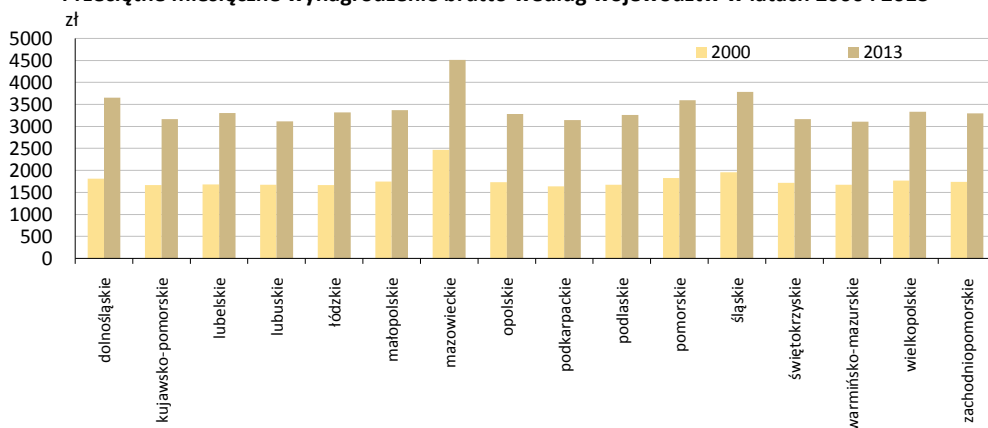
Wynagrodzenie jest źródłem dochodów dla pracowników i jednocześnie kosztem dla przedsiębiorstw. Poziom wynagrodzeń kształtują z jednej strony popyt na pracę determinowany przez sytuację gospodarczą i kondycję finansową podmiotów gospodarczych. Z drugiej strony na wysokość płac wpływ ma liczebność zasobów pracy, ich wiedza, umiejętności i kwalifikacje. Na poziom wynagrodzeń wpływają również czynniki pozarynkowe, np. realizowana przez państwo polityka rynku pracy.

W 2013 r. przeciętna miesięczna płaca brutto (w gospodarce narodowej) wyniosła 3106,89 zł i była najniższa w kraju. W warmińsko-mazurskim pracownicy otrzymywali aż o ponad 1400 zł mniej niż w województwie mazowieckim, gdzie zanotowano najwyższy poziom płac.

W analizowanym okresie w województwie warmińsko-mazurskim, jaki i w kraju, wynagrodzenia rosły najszybciej w latach 2007–2008. W kolejnych latach wzrost wynagrodzeń miał mniejszą dynamikę. W 2013 r. we wszystkich województwach zanotowano wzrost płac.

Wysokość wynagrodzeń od 2000 r. rosła we wszystkich województwach, jednak tempo tego wzrostu było różne. Największy przyrost zanotowano na obszarach gdzie płace były wyższe – w mazowieckim (o 2045 zł), dolnośląskim (o 1843 zł), śląskim (o 1832 zł) i pomorskim (o 1770 zł). W warmińsko-mazurskim przyrost ten był najmniejszy w kraju i wyniósł 1436 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w latach 2000 i 2013

Zróżnicowanie wynagrodzeń wystąpiło również w powiatach województwa. W 2013 r. najwyższe wynagrodzenie (w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób), równe 3795,30 zł, wypłacano w Olsztynie. Nawet tu przeciętna płaca była niższa od średniej krajowej. Najniższe wynagrodzenie (mniej niż 2900 zł) otrzymywali pracujący w powiecie kętrzyńskim, ełckim i piskim.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie w 2013 r.

Pracujący w sektorze publicznym otrzymywali wyższe wynagrodzenia niż pracujący w sektorze prywatnym.

Innym kryterium pozwalającym różnicować poziom płac była skala i rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej. Na najwyższe płace mogli liczyć zatrudnieni w podmiotach (o liczbie pracujących 10 osób i więcej) zajmujących się m.in. rolnictwem, leśnictwem; łowiectwem i rybactwem oraz działalnością finansową i ubezpieczeniową, obsługą rynku nieruchomości i podobnymi usługami.

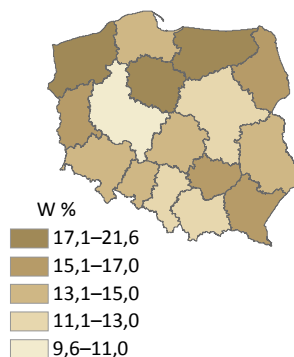
Poziom płac w województwie determinowany jest między innymi sytuacją gospodarczą i dostępnością pracy. Niski poziom wynagrodzeń w warmińsko-mazurskim współlistnieje z wysoką stopą bezrobocia. Na obszarach, gdzie wypłacane wynagrodzenia są relatywnie niższe, występuje większy odsetek ludności zagrożonej ubóstwem. Zauważalne jest także, iż poziom płac jest niższy w tych województwach, gdzie wytworzona wartość dodana brutto na 1 pracującego, jest niska.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w 2013 r.

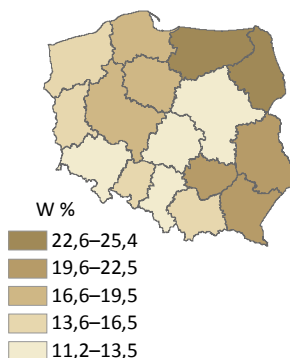

Stopy bezrobocia rejestrowanego w 2013 r.

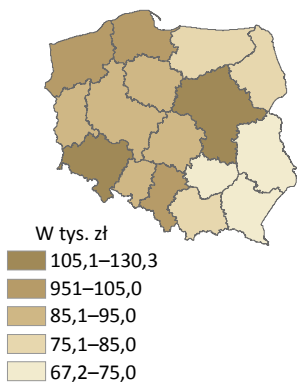
Stan w dniu 31 XII

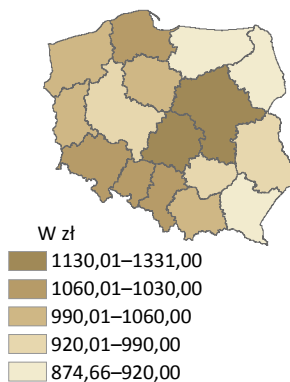
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2013 r.

Wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2011 r.

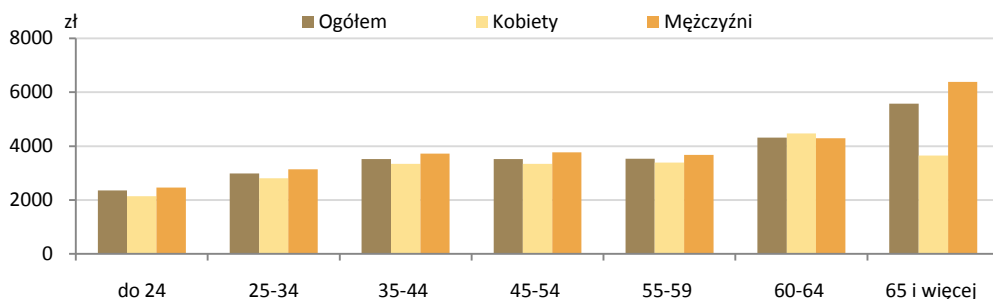
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2013 r.

Nierówność płac kobiet i mężczyzn widoczna była we wszystkich województwach. Największe różnice zanotowano w województwie śląskim, mazowieckim i dolnośląskim (ponad 1000 zł), natomiast najmniejsze – w podlaskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim.

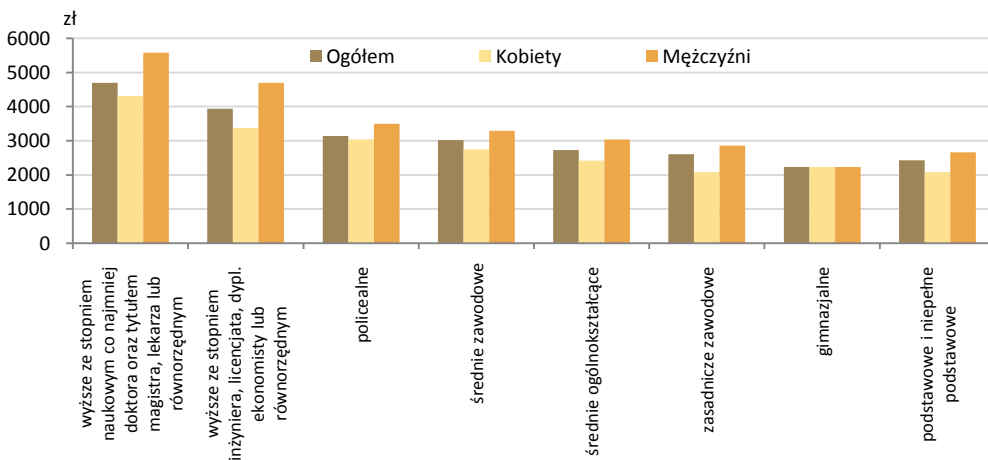
Struktura wynagrodzeń według grup wieku pozwala na stwierdzenie, iż wraz z wiekiem pracowników ich wynagrodzenia rosły. Osoby w wieku do 24 lat otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 2355,46 zł. Płace pracujących w wieku 35–44 lat wyniosły 3518,12 zł, a osób w wieku 65 lat i więcej 5574,73 zł (było ich jednak zaledwie 0,1% w badanej zbiorowości).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł pracowników według płci i grup wieku w październiku 2012 r.

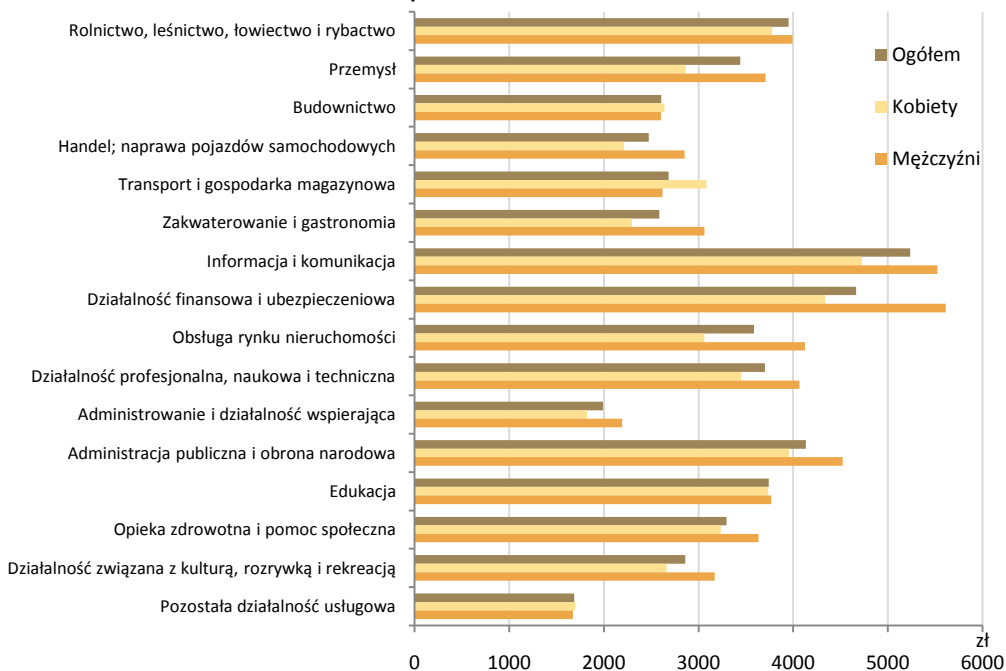
Zróżnicowanie płac związane jest również z poziomem wykształcenia. W październiku 2012 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie otrzymywali pracownicy, którzy osiągnęli stopień naukowy co najmniej doktora, z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym – 4698,36 zł. Najniższe z kolei – osoby z wykształceniem gimnazjalnym (2233,05 zł) oraz podstawowym i niepełnym podstawowym (2431,69 zł).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł pracowników według płci i poziomu wykształcenia w październiku 2012 r.

Struktura wynagrodzeń według rodzaju działalności zakładu pracy (ustalonego na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007) pozwala na określenie, w jakich firmach praca stwarza pracownikom możliwości uzyskiwania wyższych wynagrodzeń. W październiku 2012 r. w województwie najlepiej opłacanymi pracownikami były osoby zatrudnione w podmiotach zajmujących się działalnością związaną z informacją i komunikacją (ponad 5230 zł/miesiąc), działalnością finansową i ubezpieczeniową, administracją publiczną i obroną narodową oraz rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Z kolei najniższe płace zanotowano w firmach zajmujących się pozostałą działalnością usługową (ok. 1687 zł/miesiąc), administrowaniem i działalnością wspierającą oraz handlem; naprawą pojazdów samochodowych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł pracowników według płci i rodzaju działalności w październiku 2012 r.

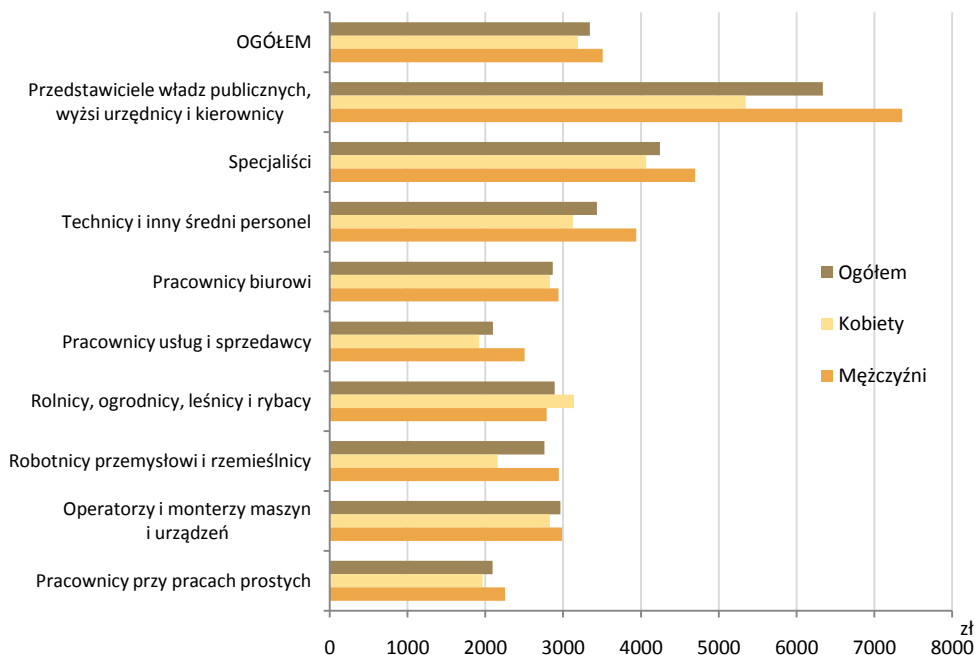

Biorąc pod uwagę różnice poziomu wynagrodzeń w zależności od płci, to w większości sekcji wyższe wynagrodzenia otrzymywali mężczyźni (poza transportem i gospodarką magazynową, budownictwem oraz pozostałą działalnością usługową, gdzie wynagrodzenia kobiet były wyższe; częściowo może wynikać to z faktu, że pracujących kobiet było w nich mniej). Największe różnice w wynagrodzeniach według płci zanotowano w firmach zajmujących się działalnością finansową i ubezpieczeniową, obsługą rynku nieruchomości, przemyśle oraz informacją i komunikacją.

Struktura wynagrodzeń według grup zawodów potwierdza zależność między rodzajem wykonywanej pracy, a wysokością dochodów uzyskiwanych z pracy. Pracownicy przy pracach prostych oraz pracownicy usług osobistych i sprzedawcy w październiku 2012 r. uzyskiwali wynagrodzenia ponad trzy razy niższe niż

przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy). Płace specjalistów – drugiej pod względem wysokości uzyskiwanych płac grupy – kształtowały się na poziomie ok. 67% tego, co zarabiali osoby najwyżej opłacane.

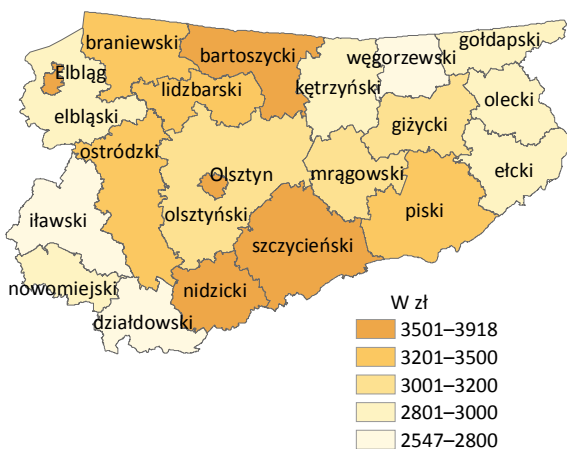
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł pracowników według płci i grup zawodów w październiku 2012 r.

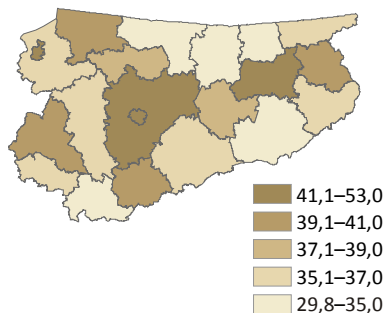
Wynagrodzenia osób z grupy zawodów: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy zatrudnionych w podmiotach zajmujących się informacją i komunikacją w październiku 2012 r. przekraczały 12 tys. zł miesięcznie, a działalnością finansową i ubezpieczeniową – 9 tys. zł. Z kolei specjaliści zarabiali najwięcej m.in. w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie, firmach przemysłowych oraz tych o działalności finansowej i ubezpieczeniowej.

Struktura wynagrodzeń według położenia geograficznego zakładu pracy pokazuje terytorialne zróżnicowanie wysokości wynagrodzeń w powiatach województwa. W podmiotach zatrudniających ponad 9 osób najwyższe przeciętne wynagrodzenie wypłacano w Elblągu, Olsztynie, powiecie nidzickim i bartoszyckim. Kobiety zarabiały więcej niż mężczyźni w 10 powiatach (nowomiejskim, oleckim, gołdapskim, węgorzewskim, mrągowskim, olsztyńskim, działdowskim, giżyckim, nidzickim, braniewskim). Pracownicy sektora prywatnego byli opłacani wyżej niż ci z sektora publicznego jedynie w Elblągu.

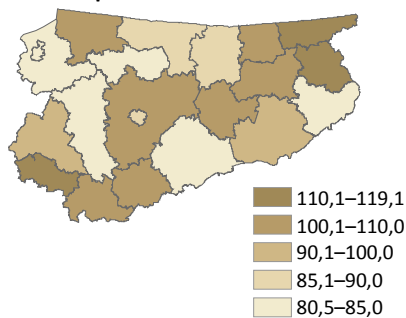
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w październiku 2012 r.

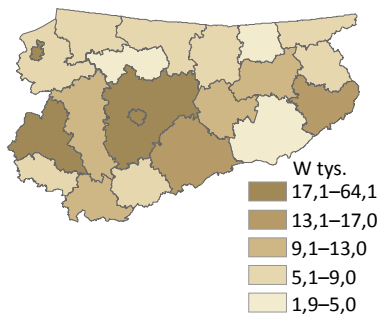
Liczba podmiotów o liczbie pracujących 10 osób i więcej wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2012 r.

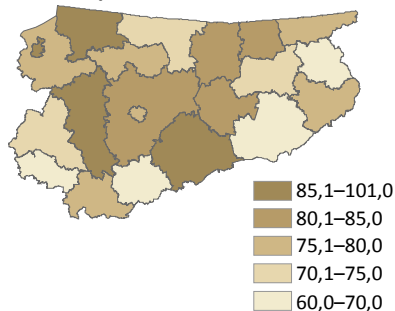
Stosunek przeciętnych wynagrodzeń kobiet do wynagrodzeń mężczyzn w październiku 2012 r.

Pracownicy zatrudnieni w badanych podmiotach w październiku 2012 r.

Stosunek przeciętnych wynagrodzeń w sektorze prywatnym do wynagrodzeń w sektorze publicznym w październiku 2012 r.

5. Warunki pracy

O atrakcyjności pracy świadczy nie tylko wysokość otrzymywanych za nią wynagrodzeń, ale także warunki, w jakich ta praca jest wykonywana. Ważne więc jest ile czasu osoby pracujące spędzają w zakładach pracy (w tym ile godzin nadliczbowych), czy zatrudnione są w warunkach zagrożenia, czy są narażone na choroby zawodowe i ile jest wypadków przy pracy.

Analiza czasu pracy zatrudnionych pokazuje, iż do 2010 r. czas pracy ulegał skróceniu, natomiast w kolejnych latach nieco się wydłużał. Na początku badanego okresu pracujący w warmińsko-mazurskim spędzali w zakładach przeciętnie ponad 1700 godzin rocznie (w godzinach normalnych i nadliczbowych łącznie), podczas gdy w 2013 r. 1663. Znacznej zmianie nie uległ natomiast czas przepracowany w godzinach nadliczbowych – wahał się w granicach 38–51 godzin (najmniej godzin nadliczbowych pracownicy musieli pozostać w pracy w 2009 r.).

Najwięcej godzin przepracowały osoby zatrudnione w firmach zajmujących się transportem i gospodarką magazynową, informacją i komunikacją, rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz przetwórstwem przemysłowym. Pracę w godzinach nadliczbowych wykonywali najczęściej pracownicy podmiotów zajmujących się działalnością edukacyjną, a także przetwórstwem przemysłowym, transportem i gospodarką magazynową, budownictwem i rolnictwem.

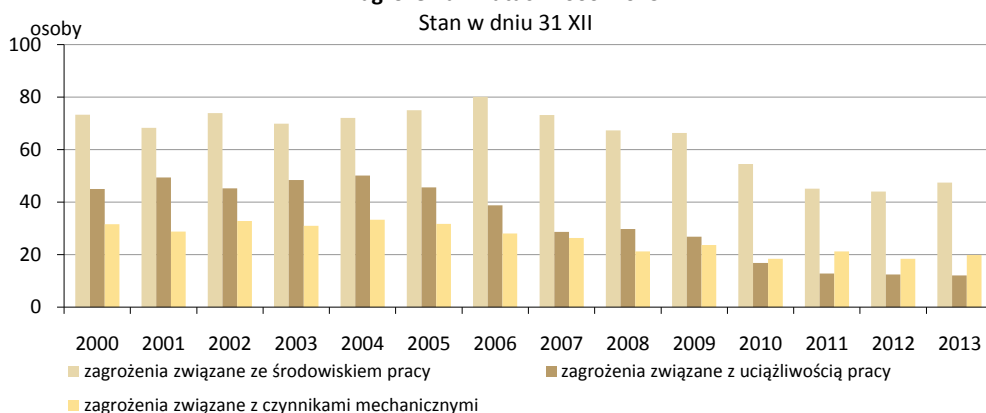
Czas pracy badany jest w podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Badaniem nie są objęte gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Zauważalnym zjawiskiem jest poprawa jakości pracy pod względem występowania warunków zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia. Na czynniki te składają się zagrożenia związane ze środowiskiem pracy (np. narażenie na substancje chemiczne, pyły przemysłowe, hałas, wibracje, zimny lub gorący mikroklimat, promieniowanie czy wpływ pól elektromagnetycznych), z uciążliwością pracy (np. nadmierne obciążenie fizyczne, niedostateczne oświetlenie stanowiska pracy) i z czynnikami mechanicznymi.

Dane o zatrudnionych w warunkach zagrożenia dotyczą podmiotach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Z roku na rok w latach 2000–2012 coraz mniej osób pracowało w warunkach zagrożenia, w 2013 r. zanotowano 5,7% przyrost w stosunku do poprzedniego roku. W trudnych warunkach częściej pracowali mężczyźni – tylko co piąta osoba zatrudniona w warunkach zagrożenia to kobieta (przez lata odsetek kobiet utrzymywał się na podobnym poziomie). Na każdych 100 zatrudnionych badanej grupy w 2013 r., 8 osób było narażonych na czynniki szkodliwe (w Polsce 9). Ponad dwukrotnie więcej zanotowano w województwie śląskim. Najmniej osób pracowało w warunkach zagrożenia w województwie mazowieckim, podlaskim i łódzkim.

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 osób badanej zbiorowości według rodzaju zagrożenia w latach 2000–2013

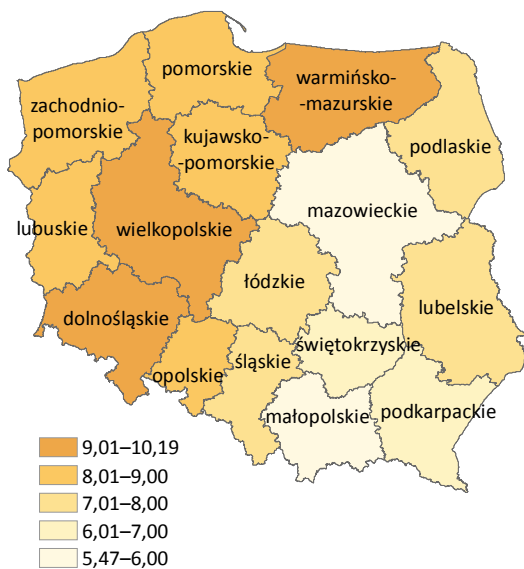
Przez lata najwięcej osób w województwie zagrożonych było czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. Ich udział w strukturze zagrożonych wzrósł z 48,9% w 2000 r. do 59,7% w 2013 r. Pracujący najczęściej stykali się z hałasem, mikroklimatem zimnym, wibracjami i pyłami przemysłowymi (w Polsce także głównym czynnikiem zagrożenia był hałas, a ponadto przemysłowe pyły zwłókniające). W strukturze pracujących w warunkach zagrożenia coraz mniej natomiast było osób narażonych na uciążliwe warunki pracy. W warmińsko-mazurskim, podobnie jak w ubiegłych latach, zanotowano najwyższy w kraju odsetek zagrożonych czynnikami mechanicznymi (25,0%).

Wewnętrzne zróżnicowanie województwa widoczne jest również w przypadku liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia. W 2013 r. największy ich odsetek zanotowano w Olsztynie (również dlatego, że pracowała tu duża część mieszkańców województwa), ale też w powiecie szczycieńskim, Elblągu i ostródzkim. Najmniej czynników szkodliwych zagrażało w pracy mieszkańcom powiatów: węgorzewskiego i mrągowskiego.

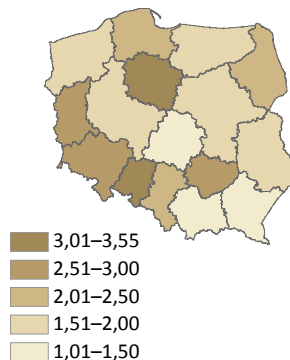
Bezpieczeństwo na stanowisku pracy określić można również poprzez analizę liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy. Warmińsko-mazurskie jest jednym z obszarów kraju o najwyższym wskaźniku wypadkowości, mierzonym liczbą poszkodowanych w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących. W 2013 r. na każdy 1000 pracujących przypadało ponad 9 osób, które uległy wypadkom – więcej było tylko w wielkopolskim i dolnośląskim. Niemalże 57% wypadków spowodowanych było nieprawidłowym zachowaniem pracownika (13 lokata w Polsce). Udział poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych był nieco niższy niż przeciętny dla kraju.

W 2013 r. stwierdzono w województwie warmińsko-mazurskim 82 przypadki chorób zawodowych. Z tego u 52 osób rozpoznano choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa.

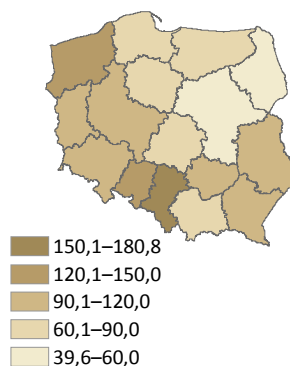
Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących według województw w 2013 r.

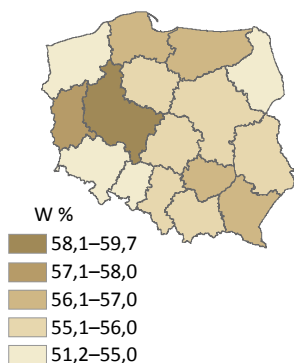
Poszkodowani w wypadkach śmiertelnych na 100 tys. pracujących w 2013 r.

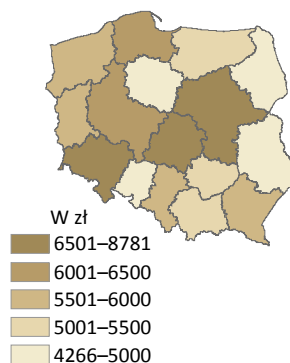
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych w 2013 r. Stan w dniu 31 XII

Udział wypadków spowodowanych nieprawidłowym zachowaniem pracownika w 2013 r.

Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2012 r.

6. Bezrobocie rejestrowane

Występowanie bezrobocia oznacza, iż na rynku pracy istnieje niezrealizowana podaż pracy, która jest wynikiem nierównowagi między wielkością zasobów pracy (podażą siły roboczej) a liczbą miejsc pracy (popytem na pracę). Pewna grupa osób, które są zdolne do pracy i gotowe do jej podjęcia, pozostaje nieczynna zawodowo, a przez to nie ma możliwości uzyskiwania dochodów z pracy.

Przyczyny powstawania bezrobocia są złożone i zmienne w czasie. Bezrobocie może mieć charakter bezrobocia strukturalnego, wynikającego ze zmiany struktury gospodarki, polegającego na zmniejszaniu znaczenia sektora rolniczego i przemysłowego na rzecz usług, a co za tym idzie konieczności przekwalifikowania czy odpowiedniego przygotowania kadr do nowych zawodów. Bezrobocie technologiczne jest wywołane postępowaniem technologicznym, który powoduje, że praca ludzka jest zastępowana pracą nowoczesnych, wydajnych maszyn i urządzeń. Bezrobocie koniunkturalne wywołane jest skutkami kryzysu, takiego jak ostatni kryzys finansowy, który odbił się na kondycji krajowych gospodarek. Spadek koniunktury przyczynił się do ograniczenia popytu na pracę. Występowanie bezrobocia sezonowego (uzależnionego od warunków klimatycznych), związane jest z brakiem możliwości prowadzenia określonych prac np. w rolnictwie czy budownictwie w miesiącach zimowych. Należy też pamiętać o istnieniu bezrobocia ukrytego, związanego z wykonywaniem pracy nierejestrowanej, w szarej strefie, którego rozmiary są często trudne do oszacowania. Trudno jest jednak jednoznacznie zidentyfikować te typy bezrobocia w odniesieniu do danej gospodarki czy regionu.

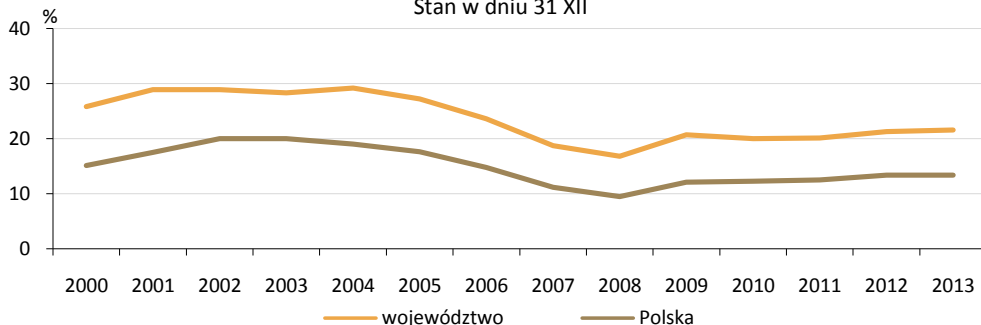
Bez problemu natomiast zidentyfikować można bezrobocie rejestrowane – określające liczbę osób pozostających bez pracy, wpisanych do rejestrów powiatowych urzędów pracy. Na podstawie tych danych scharakteryzowane zostaną podstawowe cechy bezrobocia występującego w województwie warmińsko-mazurskim.

Od początku istnienia województwa, czyli od 1999 r., stopa bezrobocia w warmińsko-mazurskim jest najwyższa w kraju. W 2013 r. wyniosła 21,6%, co oznacza, iż ponad jedna piąta mieszkańców nie otrzymywała dochodów z pracy rejestrowanej.

Stopa bezrobocia rejestrowanego – udział bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego).

Stopa bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim i w Polsce w latach 2000–2013

Stan w dniu 31 XII

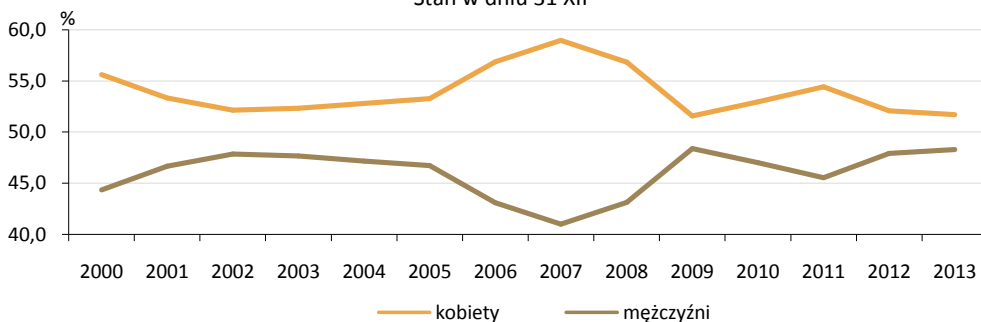
W województwie w 2013 r. zarejestrowanych było 115,9 tys. osób bezrobotnych. W badanym okresie największą liczbę osób bez pracy zanotowano w 2001 r. – 178,4 tys. (w Polsce rok później). Od tego czasu z roku na rok coraz mniej osób zgłaszało się do powiatowych urzędów pracy w celu zarejestrowania się jako bezrobotni. Do 2008 r. w województwie rozmiary bezrobocia zmniejszyły się o 67,0% (w Polsce o 60,8%). W 2009 r. zanotowano przyrost liczby osób bez pracy. W ostatnich latach zarówno w województwie, jak i w Polsce, obserwowany jest stały przyrost liczby bezrobotnych.

W 2009 r. zanotowano najwyższy od początku badanego okresu napływ bezrobotnych, nowozarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Osób wykreślonych z rejestru było znacznie mniej. W 2013 r. zarówno nowozarejestrowanych, jak i wykreślonych z ewidencji bezrobotnych, było nieco więcej niż rok wcześniej, jednak w ostatnich latach wahania nie są znaczne. W 2013 r. zarejestrowano więcej osób niż wyrejestrowano (podobnie jak w dwóch poprzednich latach).

Ponad połowa bezrobotnych to kobiety. W 2013 r. odsetek kobiet nie posiadających pracy wyniósł 51,7%. Największa dysproporcja między płciami zauważalna była w latach najniższego poziomu bezrobocia w województwie. W 2007 r. odsetek bezrobotnych kobiet sięgał niemal 60%. Gdy bezrobocie rośnie, dysproporcja między płciami zmniejsza się. Podobna zależność miała miejsce w kraju, jednak dysproporcje między płciami były nieco mniejsze.

Dysproporcje w strukturze bezrobotnych według płci w latach 2000–2013

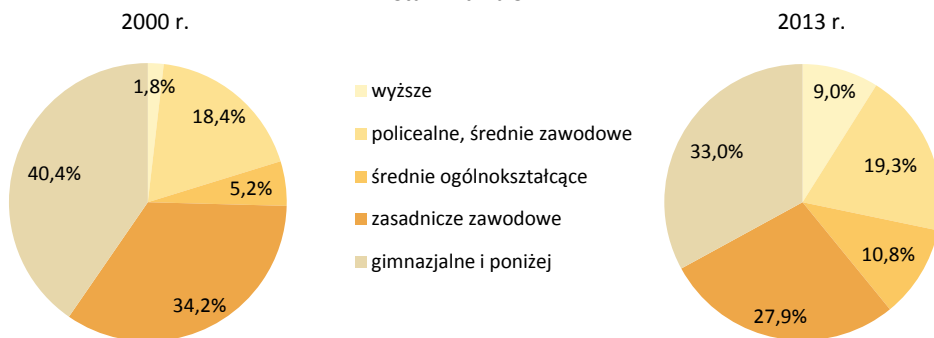
Stan w dniu 31 XII

Poziom wykształcenia bezrobotnych jest jednym z czynników wpływających na ich sytuację na rynku pracy. W 2013 r. aż 60,9% pozostających bez pracy to osoby najniżej wykształcone – posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe i niższe. Od początku obserwowanego okresu widoczne jest jednak stałe zmniejszanie się odsetka bezrobotnych z najniższym wykształceniem, natomiast coraz częściej staje się bezrobocie osób z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym. W 2000 r. przedstawiciele tych grup stanowili 7,0% bezrobotnych, podczas gdy w 2013 r. – już 19,8%.

Struktura bezrobotnych według wykształcenia w latach 2000 i 2013

Stan w dniu 31 XII

Bezrobocie dotyka w większym stopniu ludzi młodych – zarówno w województwie, jak i w Polsce. W powiatowych urzędach pracy w województwie w 2013 r. zarejestrowanych było 22,2 tys. osób bezrobotnych w wieku 18–24 lata. Prawie połowa z nich nigdy wcześniej nie pracowała, nie miała żadnego stażu pracy. Więcej niż jedna trzecia młodych bezrobotnych pozostawała długotrwale bez pracy. W warmińsko-mazurskim w 2013 r. odsetek osób w wieku do 24 roku życia wyniósł 19,2%, natomiast 25–34-latków 27,8% (łącznie niemalże połowa pozostających bez pracy). Młodzi ludzie w większości przypadków nie mieli jeszcze możliwości uzyskania kwalifikacji praktycznych. Nie posiadają też często żadnego stażu pracy. Ponadto należy uwzględnić to, że w strukturze ludności jest relatywnie duży odsetek ludzi młodych, co rzutuje na wysoki poziom stopy bezrobocia tej grupy wiekowej. Rok 2013 był trzydziestym z kolei po szczycie wyżu demograficznego, czyli okresu znacznego przyrostu liczby urodzeń. Obecnie roczniki wyżowe mają właśnie 27–31 lat i przeważają w strukturze ludności – czyli również większa jest ich podaż na rynku pracy.

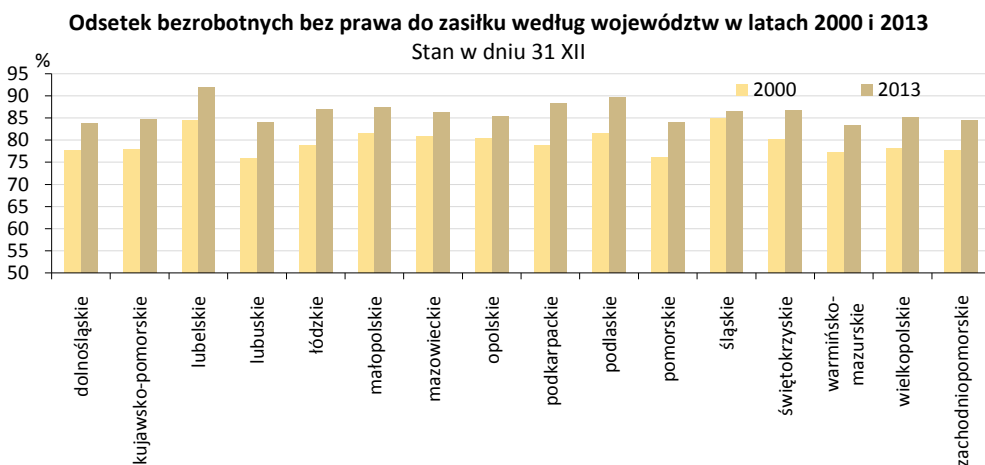
W 2013 r. w porównaniu z 2012 r. zanotowano wzrost liczby bezrobotnych, którzy ukończyli 55 lat i więcej. W powiatowych urzędach pracy w województwie zarejestrowanych było 15,3 tys. takich osób (rok wcześniej – 12,8 tys.). Ponad 60% osób z najstarszej grupy pozostających bez pracy to bezrobotni długotrwale.

Wśród pozostających bez pracy niemalże jedną czwartą w 2013 r. stanowiły osoby z krótkim stażem pracy (1–5 lat), a prawie jedną piątą – bez stażu pracy.

W powiatowych urzędach pracy na koniec 2013 r. zarejestrowanych było 6,5 tys. niepełnosprawnych osób bezrobotnych (o 0,7 tys. więcej niż rok wcześniej). Niemalże 80% nie posiadało prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

W 2013 r. najwyższy odsetek pozostających bez pracy stanowili bezrobotni do 3 miesięcy. Szczególną uwagę należy jednak zwrócić na osoby najdłużej bezrobotne (12 miesięcy i więcej), gdyż tak długie bezrobocie przejawia tendencję do utrwalania się. W województwie w 2013 r. ponad co trzeci bezrobotny pozostawał bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Porównanie z poprzednim rokiem wykazało zwiększenie się odsetka tych osób.

Najczęstszą formą pomocy osobom, które utraciły pracę jest zasiłek dla bezrobotnych. Z roku na rok zmniejsza się jednak liczba osób upoważnionych do jego otrzymywania. W 2013 r. bez prawa do zasiłku było 83,3% bezrobotnych (czyli więcej niż rok wcześniej). W porównaniu z pozostałymi województwami, odsetek ten był najniższy (średnio w Polsce wsparcie finansowe nie przysługiwało 86,2% bezrobotnym).

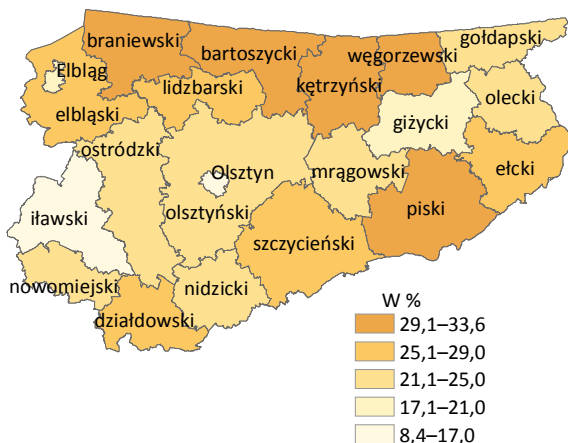

Liczba ofert pracy dostępnych dla bezrobotnych w ciągu 2013 r. była o 12,0% wyższa niż rok wcześniej. Osobom bez pracy w województwie zaoferowano 44,2 tys. stanowisk, z których 4,5% przeznaczonych było dla niepełnosprawnych (ich udział w populacji bezrobotnych wyniósł 5,6%).

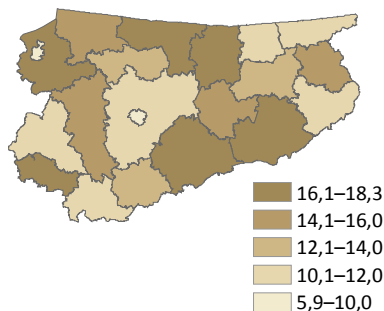
W 2013 r. niemal połowa bezrobotnych to mieszkańcy wsi, mimo że na terenach tych mieszkało nieco ponad 40% ludności. Więcej bezrobotnych na wsi zanotowano tylko w województwach: podkarpackim, świętokrzyskim, lubelskim i małopolskim.

Największym problemem w województwie jest wysokie, utrzymujące się bezrobocie w północnych powiatach, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwa z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej (bartoszycki, braniewski, kętrzyński, węgorzewski), a także na południowym-wschodzie – szczególnie w powiecie piskim. W tych pięciu powiatach w 2013 r. zanotowano stopę bezrobocia ponad 30%. Z analizy przestrzennego rozmieszczenia zjawisk wynika, iż na terenach, gdzie poziom bezrobocia był wysoki, funkcjonowało mniej podmiotów gospodarczych (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców). Więcej osób wymeldowało się na stałe niż zameldowało (saldo migracji na 1000 ludności było ujemne), a także więcej osób (w tym w wieku produkcyjnym) korzystało ze wsparcia pomocy społecznej.

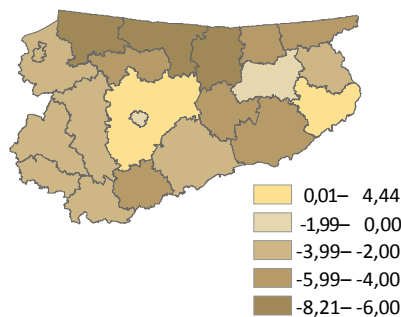
**Stopa bezrobocia według powiatów
w 2013 r.**
Stan w dniu 31 XII

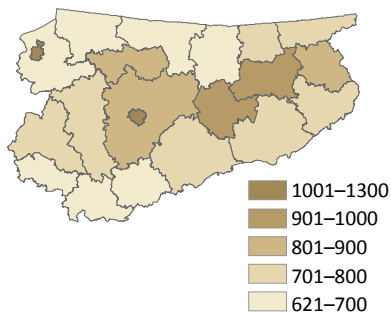
**Osoby w wieku produkcyjnym
w gospodarstwach domowych korzystające
ze środowiskowej pomocy społecznej
w ogólnej liczbie osób w tym wieku w %
w 2013 r.**

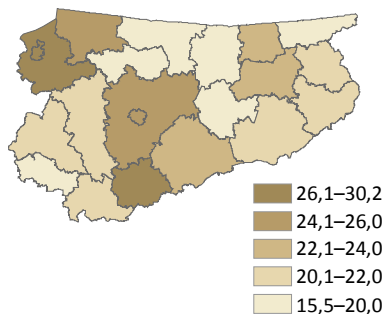
**Saldo migracji stałej na 1000 ludności
w 2013 r.**

**Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 10 tys. ludności
w 2013 r.**
Stan w dniu 31 XII

**Przestępstwa stwierdzone w zakończonym
postępowaniu przygotowawczym
na 1000 ludności
w 2013 r.**

Podsumowanie

Pracujący

- w województwie w 2013 r. pracowało najmniej osób (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) w porównaniu z pozostałymi obszarami kraju;
- warmińsko-mazurskie należało do województw o najwyższym zatrudnieniu w firmach państwowych;
- struktura sektorowa zatrudnienia nie odbiegała znacznie od krajowej.

Pracujący na 1000 ludności

Ruch zatrudnionych, popyt na pracę

- w 2013 r. najwięcej osób przyjęty do pracy podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym, a także administracją publiczną i obroną narodową; obowiązkowym zabezpieczeniem społecznym, handlem; naprawą pojazdów samochodowych oraz budownictwem;
- współczynnik przyjęć do pracy był nieco niższy niż w Polsce, a współczynnik zwolnień z pracy – równy z krajowym;
- warmińsko-mazurskie było województwem o przeciętnej liczbie utworzonych i nieco powyżej przeciętnej liczbie zlikwidowanych miejsc pracy (w przeliczeniu na 1000 pracujących). Niezrealizowany popyt (mierzony liczbą wolnych miejsc pracy na 1000 bezrobotnych) był jednym z najniższych w kraju.

Nowo utworzone miejsca pracy na 1000 pracujących

Wynagrodzenia

- przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie (w gospodarce narodowej) były w 2013 r. najniższe w kraju;
- poziom płac w powiatach województwa nie jest jednolity – w 2013 r. najwyższe wynagrodzenie (w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób) wypłacano w Olsztynie, a najniższe – w powiatach: kętrzyńskim, ełckim i piskim;
- wynagrodzenia wypłacane w sektorze publicznym przewyższały płacone w sektorze prywatnym.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł

Struktura wynagrodzeń w październiku 2012 r.

- struktura wynagrodzeń według sektorów własności pokazuje, iż w województwie przeciętne płace w sektorze publicznym były o ponad 760 zł wyższe niż w prywatnym;
- struktura płac według płci wykazuje dysproporcje w wynagradzaniu kobiet i mężczyzn;
- wyższe płace otrzymywali pracownicy starsi wiekiem, podobnie jak lepiej wykształceni, czy bardziej wykwalifikowani, zajmujący się zawodami specjalistycznymi i wyższe kierownictwo, a także zatrudnieni w podmiotach zajmujących się informacją i komunikacją, działalnością finansową i ubezpieczeniową, administracją publiczną i obroną narodową oraz rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem.

Przeciętne godzinowe wynagrodzenia brutto w zł w październiku

Warunki pracy

- widoczna jest poprawa jakości pracy pod względem występowania warunków zagrożenia czynnikami szkodliwymi i niebezpiecznymi dla zdrowia;
- przez lata najwięcej osób w województwie zagrożonych było czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy. Spadała liczba osób narażonych na uciążliwe warunki pracy. W 2013 r. zanotowano jednak najwyższy w Polsce odsetek zagrożonych czynnikami mechanicznymi;
- warmińsko-mazurskie było w 2013 r. jednym z obszarów kraju o najwyższym wskaźniku wypadków przy pracy na 1000 pracujących.

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych

Bezrobocie rejestrowane

- stopa bezrobocia rejestrowanego w warmińsko-mazurskim jest najwyższa w kraju (od początku istnienia województwa);
- w 2013 r. największą grupę pozostających bez pracy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Widoczne jest stałe zmniejszanie się odsetka osób bez pracy z najniższym wykształceniem, natomiast rośnie – tych z wyższym i średnim ogólnokształcącym;
- w porównaniu z pozostałymi województwami, w warmińsko-mazurskim odsetek bezrobotnych, którym nie przysługiwało w 2013 r. prawo do zasiłku, był najniższy;
- największym problemem w województwie jest wysokie, utrzymujące się bezrobocie w północnych powiatach (bartoszycki, braniewski, kętrzyński, węgorzewski), a także w piskim – w nich w 2013 r. zanotowano stopę bezrobocia ponad 30%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w %

TABLICE STATYSTYCZNE

STATISTICAL TABLES

I. WYBRANE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE PODAŻ NA RYNKU PRACY

SELECTED FACTORS DETERMINING SUPPLY ON THE LABOUR MARKET

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ludności ^o ogółem							
w tys.	1 427,5	1 428,5	1 428,4	1 428,9	1 428,7	1 428,6	1 426,9
w wieku:							
przedprodukcyjnym	385,8	371,1	357,3	343,7	332,1	322,1	312,4
produkcyjnym	859,6	872,5	884,1	896,5	906,6	915,2	920,6
poprodukcyjnym	182,1	184,9	187,1	188,7	190,1	191,3	193,8
Urodzenia żywe w tys.	15,6	15,4	14,8	14,5	14,5	14,8	15,1
na 1 000 ludności	10,90	10,72	10,32	10,11	10,13	10,31	10,6
Zgony w tys.	11,8	12,0	12,0	12,0	12,3	12,4	12,6
na 1 000 ludności	8,22	8,38	8,37	8,39	8,56	8,67	8,81
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	66	64	62	59	58	56	55
Saldo migracji stałej ogółem	-2 461	-2 772	-3 030	-2 183	-2 518	-3 098	-5 055
wewnętrznej	-2 002	-2 176	-2 136	-1 580	-1 976	-2 261	-3 128
zagranicznej	-459	-596	-894	-603	-542	-837	-1 927
Saldo migracji stałej na 1 000 ludności	-1,72	-1,93	-2,11	-1,52	-1,76	-2,16	-3,53
wewnętrznej	-1,40	1,52	-1,49	1,10	-1,38	-1,58	-2,19
zagranicznej	-0,32	-0,42	-0,62	-0,42	-0,38	-0,58	-1,35
Pracujący ^{ab} ogółem w tys. .	252,0	241,1	230,4	231,0	233,3	237,4	244,6
w tym pracujący emeryci i renciści	6,0	8,8	7,8	6,9	6,7	6,4	7,0
Przyjęci do pracy w tys.	55,5	46,3	43,8	52,2	53,9	57,2	67,3
w tym powracający z urlopów wychowawczych i bezpłatnych	1,2	1,1	1,1	0,9	0,8	1,0	1,1
Zwolnieni z pracy w tys.	63,6	62,6	45,8	51,5	51,2	52,6	61,0
w tym:							
z tytułu niezdolności do pracy i rehabilitacji ..	1,1	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7	0,8
przeniesieni na emeryturę	1,8	1,9	2,0	2,5	2,6	2,2	2,9
korzystający z urlopów wychowawczych i bezpłatnych	1,7	1,5	1,2	1,3	1,3	1,6	1,9

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
1 426,2	1 427,1	1 427,1	1 453,8	1 452,6	1 450,7	1 446,9	Population ^a in thous. at the age:
304,3	297,3	291,2	290,1	284,5	279,7	274,8	pre-working
924,2	927,9	929,9	950,7	947,9	942,9	935,7	working
197,7	201,8	206,0	213,0	220,2	228,2	236,3	post-working
15,6	16,3	16,5	15,8	14,8	14,3	13,6	Live births in thous. per 1 000 population
10,9	11,43	11,57	10,85	10,15	9,9	9,4	
12,9	12,8	13,2	12,9	12,9	13,4	13,9	Deaths in thous. per 1 000 population
9,04	8,96	9,22	8,90	8,91	9,25	9,62	
							Non-working age population per 100 persons at working age
54	54	53	53	53	54	55	
-3 792	-3 099	-2 784	-2 706	-2 996	-2 587	-3 698	Net migration
-2 741	-2 360	-2 714	-2 721	-2 952	-2 413	-2 707	internal
-1 051	-739	-70	15	-44	-174	-991	international
							Net migration per 1 000 population
-2,65	-2,17	-1,95	-1,86	-2,06	-1,78	-2,55	
-1,92	-1,65	-1,90	-1,87	-2,03	-1,66	-1,87	internal
-0,74	-0,52	-0,05	0,01	-0,03	-0,12	-0,68	international
251,0	245,3	234,6	236,7	234,1	238,1	232,9	Employed persons ^{ab} in thous. of which working pensioners
8,1	8,7	9,3	9,0	8,4	8,1	7,9	
70,1	55,6	44,1	46,8	53,8	49,2	43,1	Hired persons in thous. of which persons returning to work from child-care leaves and unpaid leaves
1,2	1,3	1,0	1,0	0,8	0,8	0,6	
61,6	58,5	46,7	45,6	55,7	44,4	41,0	Terminated from work in thous. of which: inability to work and rehabilitation
0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	
2,9	3,1	1,3	1,0	1,5	1,4	1,1	retired persons
							persons granted child-care and unpaid leaves
2,1	2,0	1,3	1,1	0,8	0,8	0,5	

I. WYBRANE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE PODAŻ NA RYNKU PRACY (dok.)
SELECTED FACTORS DETERMINING SUPPLY ON THE LABOUR MARKET (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w zł	1 671,17	1 797,27	1 851,02	1 921,95	1 967,23	2 015,99	2 118,29
Przeciętne wynagrodzenie brutto za październik w zł	.	1 928,81	2 030,70	.	2 017,03	.	2 309,49
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł:							
z funduszu ubezpieczeń społecznych	759,05	843,11	900,05	945,56	991,82	1 019,16	1 098,71
rolników indywidualnych	602,00	678,28	699,65	725,44	745,69	756,55	799,84
Bezrobotni zarejestrowani ^a ogółem w tys.	158,2	178,4	176,6	170,4	162,4	150,9	127,6
z prawem do zasiłku	36,0	40,3	33,0	30,0	30,1	27,9	22,7
w wieku do 25 lat	43,2	48,2	45,7	41,9	37,9	33,9	27,1
w wieku 55 lat i więcej	2,8	3,5	3,9	4,5	5,6	6,7	7,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w %	25,8	31,1	31,1	30,6	29,2	27,2	23,6
Udział bezrobotnych dotychczas niepracujących (bez stażu pracy) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^a w %	20,2	21,6	22,1	22,4	21,9	22,0	22,1
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy ^a	1535	1474	704	865	493	411	332
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON ^a	102 633	104 340	107 891	110 390	108 910	110 087	111 311
małe	97 433	.	102 116	104 393	102 854	103 802	104 970
średnie	3 913	.	4 544	4 797	4 876	5 086	5 137
duże	1 287	.	1 231	1 200	1 180	1 199	1 204
Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON	8 430	8 670	8 540	9 386

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według siedziby jednostki macierzystej; w głównym miejscu pracy; bez jednostek o liczbach *a* z 31 XII. *b* By the residence of parent unit; in the main workplace; excluding economic entities employing up to 9

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
2 273,81	2 474,26	2 605,95	2 722,00	2 863,29	2 996,24	3 106,89	Average monthly gross wages and salaries in zł
	2 768,45		3 190,64		3 345,38		Average gross earnings for October in zł
							Average monthly gross retirement pay and pension in zł
1 131,01	1 233,90	1 339,93	1 428,63	1 501,12	1 588,21	1 669,55	from the social insurance fund
811,93	859,30	912,15	955,05	986,78	1 056,15	1 128,17	farmers
99,0	87,4	109,2	105,9	107,3	113,2	115,9	Registered unemployed persons ^a in thous.
19,1	19,8	26,4	21,7	21,1	22,3	19,3	with benefit rights
18,8	18,2	24,3	23,0	23,0	23,0	22,2	aged 25 and below
7,3	6,7	8,7	9,9	11,2	12,8	15,3	aged 55 and more
18,7	16,8	20,7	20,0	20,2	21,3	21,6	Unemployment rate ^a in %
							Share of unemployed persons previously not employed (no work seniority) in the total number of registered unemployed ^a in %
20,8	20,3	19,3	18,8	18,5	17,4	17,1	
341	327	277	230	266	710	864	Registered unemployed persons per job offer ^a
113 058	115 821	114 821	119 028	117 172	119 913	122 226	Entities of the national economy recorded in the REGON register ^a
106 622	109 200	108 125	112 329	110 604	114 144	116 539	small
5 220	5 404	5 462	5 462	5 366	4 624	4 555	medium
1 216	1 217	1 234	1 237	1 202	1 145	1 132	big
8 532	8 520	13 532	9 414	12 922	8 731	9 394	Deleted entities of the national economy from the REGON register

bie pracujących do 9 osób.
persons.

II. WYBRANE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE POPYT NA RYNKU PRACY
SELECTED FACTORS DETERMINING DEMAND ON THE LABOUR MARKET

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) w mln zł ...	21 722	22 085	23 052	24 868	26 839	28 153	29 977
w tym wartość dodana brutto (ceny bieżące) w mln zł	19 324	19 697	20 386	21 954	23 853	24 804	26 333
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybactwo ..	1 996	1 997	1 766	1 846	2 218	2 115	2 167
przemysł	3 852	3 965	4 021	4 711	5 393	5 449	5 749
budownictwo	1 323	1 215	1 097	1 060	1 154	1 321	1 527
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja	5 221	5 040	5 544	5 557	5 910	6 178	6 725
działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2 668	2 772	3 119	3 601	3 756	4 043	4 133
pozostałe usługi	4 264	4 708	4 838	5 179	5 422	5 698	6 031
na 1 mieszkańca w zł	15 238	15 465	16 136	17 411	18 790	19 709	21 005
Koszty związane z zatrudnieniem w mln zł ...	8 652	9 081	9 045	9 262	9 615	10 055	10 658
Przedsiębiorstwa państwowe objęte procesem prywatyzacji od 1 VIII 1990 r.	224	231	236	236	238	240	241
w tym sprywatyzowane ..	89	90	94	94	96	98	99
Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ogółem ^b	102 633	104 340	107 891	110 390	108 910	110 087	111 311
według wybranych form prawnych:							
przedsiębiorstwa państwowe	74	67	61	59	56	25	23

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
32 681	35 214	37 076	38 893	41 609	.	.	Gross domestic product (current prices) in mln zł
28 590	30 826	32 946	34 255	36 551	.	.	of which gross value added (current prices) in mln zł
2 230	2 041	2 379	2 809	3 264	.	.	agriculture, forestry and fishing
6 856	7 072	8 128	8 227	8 848	.	.	industry
2 070	2 572	2 658	2 726	2 946	.	.	construction
7 277	7 964	8 427	8 746	9 199	.	.	trade; repair of motor vehiclesΔ, transportation and storage, accommodation and catering Δ, information and communication
3 134	3 403	3 075	3 188	3 250	.	.	financial and insurance activities, real estate activities Δ
7 023	7 774	8 278	8 559	9 045	.	.	other services
22 908	24 688	25 970	26 747	28 635	.	.	per capita in zł
11 598	13 181	13 606	14 098	14 984	.	.	Employment costs in mln zł
242	246	252	253	253	253	.	State-owned enterprises included in the privatization process from 1 VII 1990
100	100	101	101	101	101	.	of which privatized
113 058	115 821	114 821	119 028	117 172	119 913	122 226	Entities of the national economy recorded in the REGON register ^a
17	10	5	4	4	4	3	by selected legal status: state-owned enterprises

II. WYBRANE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE POPYT NA RYNKU PRACY (cd.)*SELECTED FACTORS DETERMINING DEMAND ON THE LABOUR MARKET (cont.)*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
spółki handlowe	3 591	4 027	4 524	4 773	4 935	5 080	5 239
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	733	764	779	801	829	851	881
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	80 013	79 860	82 293	83 928	81 854	82 447	82 770
w tym według rodzaju prowadzonej działalności:							
przemysł
budownictwo
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja
działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa ryнку nieruchomości ^Δ
pozostałe usługi
Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 1 000 ludności	71,9	71,0	75,5	77,3	76,2	77,1	78,0
Podmioty nowo wpisane do rejestru REGON	9 160	8 659	10 003	10 816
Podmioty wykreślone z rejestru REGON	8 430	8 670	8 540	9 386
Produkcja sprzedana przemysłu ^c (ceny bieżące) w mln zł	12 205,1	13 000,0	13 245,1	14 522,9	15 808,8	15 860,5	16 868,9
na 1 zatrudnionego (ceny bieżące) w tys. zł	139,0	153,5	165,7	182,1	195,2	194,3	196,3
na 1 mieszkańca (ceny bieżące) w tys. zł	8,6	9,1	9,3	10,2	11,1	11,1	11,8

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
5 427	5 514	5 749	6 043	6 409	6 820	7 321	<i>commercial companies</i>
908	924	939	945	963	995	1 026	<i>of which with foreign capital participation</i>
83 747	86 243	84 617	87 743	85 187	86 410	87 655	<i>natural persons conducting economic activity</i>
.	.	9 908	10 467	10 247	10 509	10 706	<i>of which by kind of activity:</i> <i>industry</i>
.	.	13 626	14 074	13 706	13 848	13 999	<i>construction</i>
.	.	41 124	41 801	40 139	40 162	40 232	<i>trade; repair of motor vehicles^Δ, transportation and storage, accommodation and catering^Δ, information and communication</i>
.	.	13 569	13 776	13 953	14 363	14 666	<i>financial and insurance activities, real estate activities^Δ</i>
.	.	36 594	38 910	39 127	41 031	42 623	<i>other services</i>
79,3	81,2	80,5	81,9	80,7	82,7	84,5	<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register per 1 000 population</i>
10 409	11 334	12 763	13 660	11 135	11 588	11 851	<i>Entities newly recorded to the REGON register</i>
8 532	8 520	13 532	9 414	12 922	8 731	9 394	<i>Entities deleted from the REGON register</i>
20 570,1	20 115,6	20 321,7	22 239,2	.	27 292,9	.	<i>Sold production of industry^b (current prices) in mln zł</i>
233,4	224,8	244,7	262,4	.	327,6	.	<i>per employee (current prices) in thous. zł</i>
14,4	14,1	14,2	15,3	.	18,8	.	<i>per capita (current prices) in thous. zł</i>

II. WYBRANE CZYNNIKI DETERMINUJĄCE POPYT NA RYNKU PRACY (dok.)
SELECTED FACTORS DETERMINING DEMAND ON THE LABOUR MARKET (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w przemyśle ^c w zł	1 702,61	1 801,18	1 866,05	1 909,12	1 874,22	1 881,59	1 971,99
Produkcja budowlano-montażowa ^{de} (ceny bieżące) w mln zł	1 516,3	1 691,5	1 613,0	1 775,4	1 932,7	2 870,8	2 567,5
na 1 mieszkańca w tys. zł	1,1	1,2	1,1	1,2	1,4	2,0	1,8
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) w mln zł ...	8 854,0	8 977,8	9 360,5	9 854,8	10 895,0	11 313,1	12 298,6
na 1 mieszkańca w tys. zł	6,0	6,1	6,6	6,9	7,6	7,9	8,6
Wynik finansowy brutto przedsiębiorstw ^{ce} w mln zł	105,2	291,7	575,3	1 001,6	1 276,2	1 177,0	1 060,2
Wynik finansowy netto przedsiębiorstw ^{ce} w mln zł	-67,5	114,9	355,1	718,6	1 070,7	962,2	886,0
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{cef} (ceny bieżące) w mln zł ...	1 720,3	1 475,6	1 368,4	1 528,2	1 574,6	2 289,4	2 674,3
sektor publiczny	377,2	361,2	365,5	348,9	437,5	495,9
sektor prywatny	1 098,5	1 007,2	1 162,6	1 225,7	1 851,9	2 178,4
Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) (ceny bieżące) w mln zł	56,9	.	56,4	53,1	56,3	66,2	55,1
relacje do PKB w %	0,26	.	0,26	0,23	0,21	0,24	0,18
na 1 mieszkańca	40,0	.	39,0	37,0	39,0	46,0	38,7
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł ...	2 693,9	2 952,1	3 047,4	3 080,5	3 471,3	3 886,5	4 412,0
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł	2 799,6	3 035,1	3 137,4	3 196,1	3 526,7	3 968,2	4 578,8

a Dla lat 2000-2006 według PKD 2004, dla lat 2007-2011 według PKD 2007. b Stan w dniu 31 XII. c Dla lat przez jednostki budowlane mające siedzibę na terenie województwa. e Dane dotyczą podmiotów zmieniono w stosunku do wcześniej opublikowanych.

a For years 2000–2006 by PKD 2004, for years 2007–2011 by PKD 2007. b As of 31 XII. c For years 2000–2004 contracts by construction entities having their residence on the voivodship territory. e Data concern than 9

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
2 160,45	2 378,61	2 459,67	2 587,50	2 742,39	2 895,05	.	Average monthly gross wages and salaries in industry ^b in zł
4 066,2	3 908,7	3 756,1	3 909,7	4 033,5	3 924,2	.	Construction and assembly production ^{bc} (current prices) in mln zł
2,9	2,7	2,6	2,7	2,8	2,7	.	per capita in thous. zł
12 318,9	14 428,1	11 723,2	11 566,6	12 994,1	13 717,3	.	Retail sales (current prices) in mln zł
8,6	10,1	8,2	8,0	8,9	9,4	.	per capita in thous. zł
1 759,5	1 047,0	1 192,0	1 696,1	1 412,8	1 374,0	1 797,1	Gross financial result of enterprises ^d in mln zł
1 647,7	927,9	1 019,2	1 456,3	1 302,2	1 173,8	1 519,7	Net financial result of enterprises ^d in mln zł
2 765,2	3 075,9	2 544,8	2 356,9	.	3 465,2	.	Investment outlays in enterprises ^{bde} (current prices) in mln zł
501,3	542,2	958,9	793,8	.	1 743,1	.	public sector
2 263,9	2 533,7	1 585,8	1 563,2	.	1 722,1	.	private sector
96,6	80,5	115,5	173,8	201,1	212,1	.	Gross domestic expenditures on research and development activity (R&D) (current prices) in mln zł
0,29	0,23	0,31	0,45	0,48	.	.	relationship to GDP in %
67,6	56,5 ^g	80,9 ^g	119,5	138,4	146,1	.	per capita
4 939,3	5 382,6	5 910,2	6 211,9	6 618,0	6 768,2	7 251,8	Budgets revenues of local self-government entities in mln zł
4 857,2	5 321,3	6 318,2	6 923,2	6 898,2	6 925,2	7 252,5	Budgets expenditures of local self-government entities in mln zł

2000–2004 według PKD 2004, dla lat 2005–2011 według PKD 2007. *d* Zrealizowana systemem zleceńiowym gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. *f* Według lokalizacji inwestycji. *g* Dane

by PKD 2004, for years 2005–2011 by PKD 2007. *d* Realized on the basis economic entities employing more of persons. *f* By the investment location. *g* Data was revised.

III. SYTUACJA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE
SITUATION ON THE LABOUR MARKET IN THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba ludności ^a ogółem							
w tys.	1 427,5	1 428,5	1 428,4	1 428,9	1 428,7	1 428,6	1 426,9
miasta	860,5	860,3	859,7	859,0	858,8	857,9	855,9
wieś	567,0	568,2	568,8	569,9	569,9	570,8	570,9
mężczyźni	697,9	698,3	698,2	697,9	697,6	697,3	695,9
kobiety	729,6	730,1	730,3	730,9	731,1	731,3	730,9
Ludność w wieku:							
przedprodukcyjnym	385,8	371,1	357,3	343,7	332,1	322,1	312,4
produkcyjnym	859,6	872,5	884,1	896,5	906,6	915,2	920,6
poprodukcyjnym	182,1	184,9	187,1	188,7	190,1	191,3	193,8
Ludność w wieku							
nieprodukcyjnym na 100							
osób w wieku							
produkcyjnym	66,1	63,7	61,6	59,4	57,6	56,1	55,0
Saldo migracji ^b ogółem	-2 461,0	-2 772,0	-3 030,0	-2 183,0	-2 518,0	-3 098,0	-5 055,0
w tym zagranicznych	-459	-596	-894	-603	-542	-837	-1 927
Saldo migracji ^b na 1 000							
ludności	-1,72	-1,93	-2,11	-1,52	-1,76	-2,16	-3,53
w tym zagranicznych	-0,32	-0,42	-0,62	-0,42	-0,38	-0,58	-1,35
Liczba pracujących ^{acd} w tys.	454,0	439,7	435,4/384,4	434,6/383,6	386,6	396,9	406,1
Zatrudnieni w warunkach							
zagrożenia na 1 000							
zatrudnionych badanej							
zbiorowości ogółem	149,9	146,5	152,0	149,3	155,5	152,3	146,9
zagrożenia związane							
ze środowiskiem pracy .	73,3	68,3	73,9	69,9	72,1	75,0	80,1
zagrożenia związane							
z uciążliwością pracy	45,0	49,4	45,3	48,4	50,1	45,6	38,8
zagrożenia związane							
z czynnikami							
mechanicznymi	31,6	28,8	32,8	31,0	33,3	31,7	28,0
Poszkodowani ^e							
w wypadkach przy pracy .	4 315	3 770	3 431	3 789	3 724	3 707	3 825
śmiertelnych	23	13	14	25	22	15	16
ciężkich	52	50	43	38	29	37	39
łżejszych	4 240	3 707	3 374	3 726	3 675	3 655	3 770
na 1 000 pracujących	11,12	11,15
Przeciętne miesięczne							
wynagrodzenia brutto w zł	1 671,17	1 797,27	1 851,02	1 921,95	1 967,23	2 015,99	2 118,29
Przeciętne wynagrodzenia							
brutto za październik w zł	.	1 928,81	2 030,70	.	2 017,03	.	2 309,49
Nowo utworzone miejsca							
pracy ^f w tys.
Wolne miejsca pracy ^g w tys.
Wskaźnik wykorzystania							
wolnych miejsc pracy ^g

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
1 426,2	1 427,1	1 427,1	1453,8 ⁱ	1 452,6	1 450,7	1 446,9	Population ^a in thous.
855,2	855,0	854,3	864,7 ⁱ	862,4	860,2	857,4	urban areas
571,0	572,1	572,8	589,1 ⁱ	590,2	590,5	589,6	rural areas
695,0	695,4	695,5	712,5 ⁱ	711,6	710,5	708,5	males
731,1	731,7	731,6	741,6 ⁱ	741,0	740,2	738,4	females
							Population at age:
304,3	297,3	291,2	290,1 ⁱ	284,5	279,7	274,8	pre-working
924,2	927,9	929,9	950,7 ⁱ	947,9	942,9	935,7	working
197,7	201,8	206,0	213,0 ⁱ	220,2	228,2	236,3	post-working
							Non-working age
							population per 100 persons
54,3	53,8	53,5	52,9 ⁱ	53,2	54	55	at working age
-3 792,0	-3 099,0	-2 784,0	-2 706,0	-2 996	-2 587	-3 698	Net migration ^b
-1 051	-739	-70	15	-44	-174	-991	of which international
							Net migration ^b per 1 000
-2,65	-2,17	-1,95	-1,86 ⁱ	-2,06	-1,78	-2,55	population
-0,74	-0,52	-0,05	0,01	-0,03	-0,12	-0,68	of which international
422,2	426,5	412,0	423,3	422,9	418,1	419,6	Employed persons ^{acd} in thous.
							Persons working
							in hazardous conditions per
							1 000 employees of total
128,1	118,2	116,4	89,7	79,1	74,8	79,4	surveyed
							hazard connected with
73,2	67,3	66,1	54,5	45,1	44,0	47,4	work environment
							hazard connected with
28,6	29,7	26,8	16,8	12,8	12,4	12,1	strenuous conditions
							hazard connected with
26,4	21,2	23,6	18,4	21,2	18,4	19,9	mechanical factors
							Persons injured ^e in accidents
4 213	4 266	3 414	3 530	3 687	3 619	3 333	at work
21	21	12	19	10	11	8	fatal
34	46	31	24	28	23	6	serious
4 158	4199	3371	3487	3 649	3 585	3 319	lighter
11,85	11,66	9,46	10,39	10,20	10,08	9,33	per 1 000 employed persons
							Average monthly gross
2 273,81	2 474,26	2 605,95	2 722,00	2863,29	2 996,24	3 106,89	wages and salaries in zł
	2 768,45		3 190,64		3 345,38		Average gross earnings for
							October in zł
							Newly created workplaces ^f
21,9	15,1	13,5	17,9	19,0	18,3	14,3	in thous.
8,2	4,5	1,6	1,9	1,2	1,2	1,0	Vacancies ^g in thous.
2,08	1,26	0,48	0,57	0,47	0,38	0,34	Rate of vacancies usage ^g

III. SYTUACJA NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE (dok.)
SITUATION ON THE LABOUR MARKET IN THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Osoby przyjęte do pracy ^h w tys.	55,5	46,3	43,8	52,2	53,9	57,2	67,3
Osoby zwolnione z pracy ^h w tys.	63,6	62,6	45,8	51,5	51,2	52,6	61,0
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ^a w tys.	158,2	178,4	176,6	170,4	162,4	150,9	127,6
w tym kobiety	88,0	95,1	92,1	89,2	85,7	80,4	72,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ad} w %	25,8	28,9/31,1	28,9/31,1	28,3/30,6	29,2	27,2	23,6
Udział wybranych kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w %:							
mieszkających na wsi	48,1	47,9	47,7	48,3	49,0	50,1	50,8
niepełnosprawnych	1,2	1,2	1,4	1,9	2,2	2,6	2,9
zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy	7,2	5,6	4,5	3,7	3,1	2,4	2,3
dotychczas niepracujących	20,2	21,6	22,1	22,4	21,9	22,0	22,1
bez prawa do zasiłku	77,3	77,4	81,3	82,4	81,5	81,5	82,2
w wieku do 25 lat	27,3	27,0	25,9	24,6	23,4	22,5	21,2
powyżej 50 roku życia	15,1	17,5
bez kwalifikacji zawodowych	24,3	32,3
długotrwale bezrobotni	67,1	65,9
Bezrobotni objęci aktywnymi formami pomocy ^f w tys.:							
w tym:							
szkoleniami	7,0	2,4	5,6	8,6	7,3	7,9	7,7
pracami interwencyjnymi	6,5	0,5	2,4	6,9	6,3	5,8	5,7
robotami publicznymi	5,6	0,9	2,6	6,3	4,9	4,1	2,5

a Stan w dniu 31 XII. *b* Na pobyt stały. *c* Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. *d* Dane przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996 (licznik) oraz Narodowego Spisu Powszechnego *h* Bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób.

a As of 31 XII. *b* For permanent residence. *c* By actual workplace and kind of activity. *d* Data are given in two results of 1996 Agricultural Census (numerator) and 2002 Population and Housing Census (denominator). *h* 9 persons.

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION
70,1	55,6	44,1	46,8	53,8	49,2	43,0	Hired persons ^h in thous.
61,6	58,5	46,7	45,6	55,7	44,4	41,0	Terminated ^h persons in thous.
99,0	87,4	109,2	105,9	107,3	113,2	116	Registered unemployed persons in thous.
58,4	49,7	56,3	56,1	58,4	59,0	59,9	of which females
18,7	16,8	20,7	20,0	20,2	21,3	21,6	Unemployment rate ^{od} in %
							Share of selected categories of unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in %:
51,9	50,4	49,3	49,3	49,6	49,5	49,8	rural residents
3,6	4,8	4,8	5,0	5,2	5,2	5,6	disabled persons
							terminated for company reasons
2,0	1,8	2,3	2,0	1,8	2,9	3,9	previously not employed
20,8	20,3	19,3	18,8	18,5	17,4	17,1	without benefit rights
80,7	77,4	75,8	79,5	80,3	80,3	83,3	aged 25 and below
19,0	20,8	22,3	21,7	21,4	20,3	19,2	aged 50 and more
20,5	20,1	19,8	20,8	21,3	21,7	23,9	without occupational qualifications
34,9	32	28,9	28,2	29,4	28,5	29,9	long-term unemployed
62,1	50,6	43,9	48,9	52,3	52,2	54,5	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme ^f in thous.:
							of which:
8,6	9,2	8,9	8,6	2,2	3,9	4,4	trainings
4,9	4,4	4,0	4,6	3,7	3,7	4,0	intervention works
3,1	3,2	4,2	6,1	1,0	2,6	2,3	public works

podaje się w dwóch ujęciach, tj. z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Ludności i Mieszkań 2002 (mianownik). e Bez rolnictwa indywidualnego. f W ciągu roku. g Przeciętna w roku.

formulations, i.e. considering the number of persons employed on private farms in agriculture with the use of e Excluding private farms in agriculture. f During the year. g Average year. h Excluding entities employing up to

IV. WAŻNIEJSZE DANE O POWIATACH W 2013 R.

MAJOR DATA ON POWIATS IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ludność ^a ogółem <i>Population^a</i>	Saldo migracji ^b ogółem <i>Net migration^b</i>	Pracu- jący ^{acd} <i>Employed persons^{acd}</i>	Zatrudnie- ni w warun- kach zagro- żenia <i>Persons working in hazardous conditions</i>	Poszko- dowani w wypad- kach przy pracy <i>Persons injured in accidents at work</i>
WOJEWÓDZTWO	1 446 915	-2,55	231	10 895	3 333
VOIVODSHIP					
Podregion elbląski	534 510	-3,58	228	3 649	1 259
<i>Subregion</i>					
Powiaty:					
<i>Powiats:</i>					
braniewski	42 740	-8,21	186	15	67
działdowski	66 485	-3,84	226	242	176
elbląski	58 260	-2,55	212	214	141
iławski	93 134	-2,73	272	898	202
nowomiejski	44 265	-2,62	234	442	47
ostródzki	106 727	-3,94	213	917	260
Miasto na prawach powiatu:					
<i>City with powiat status:</i>					
Elbląg	122 899	-2,98	227	921	366
Podregion ełcki	290 952	-2,16	205	2 234	530
<i>Subregion</i>					
Powiaty:					
<i>Powiats:</i>					
ełcki	89 477	0,86	209	891	174
giżycki	57 616	-1,65	202	146	109
gołdapski	27 460	-4,08	222	269	64
olecki	34 887	-3,81	260	799	54
piski	57 819	-4,35	170	123	74
węgorzewski	23 693	-4,77	181	6	55
Podregion olsztyński	621 453	-1,86	247	5 012	1 544
<i>Subregion</i>					
Powiaty:					
<i>Powiats:</i>					
bartoszycki	60 205	-6,14	215	179	75
kętrzyński	65 509	-6,60	181	271	170
lidzbarski	42 582	-4,02	209	115	94
mragowski	51 069	-4,42	217	13	114
nidzicki	33 903	-4,52	203	59	55
olsztyński	122 483	4,44	189	757	228
szczycki	71 027	-3,25	213	1 315	125
Miasto na prawach powiatu:					
<i>City with powiat status:</i>					
Olsztyn	174 675	-0,62	363	2 303	683

IV. WAŻNIEJSZE DANE O POWIATACH W 2013 R. (dok.)

MAJOR DATA ON POWIATS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^c w zł <i>Average monthly gross wages and salaries^c in zł</i>	Bezrobotni zarejestrowani ^a ogółem w osobach <i>Registered unemployed persons^a</i>	Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w % zarejestrowanych bezrobotnych ^a <i>Share of unemployed persons without benefit rights in the total number of registered unemployed^a in %</i>	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w % <i>Unemployment rate^a in %</i>
WOJEWÓDZTWO	3 264,63	115 873	83,3	21,6
VOIVODSHIP				
Podregion elbląski	3 111,75	42 688	84,6	21,9
<i>Subregion</i>				
Powiaty:				
<i>Powiats:</i>				
braniewski	3 110,02	4 861	87,1	32,8
działdowski	2 946,62	6 536	81,8	26,2
elbląski	3 030,43	6 116	86,5	28,9
iławski	2 955,21	4 272	84,7	12,2
nowomiejski	2 819,36	3 899	82,3	23,6
ostródzki	3 003,92	9 114	80,3	24,3
Miasto na prawach powiatu:				
<i>City with powiat status:</i>				
Elbląg	3 488,01	7 890	89,8	17,7
Podregion etcki	3 050,59	26 273	82,6	26,0
<i>Subregion</i>				
Powiaty:				
<i>Powiats:</i>				
etcki	3 086,41	8 201	82,8	26,0
giżycki	3 071,80	3 717	84,7	19,6
gołdapski	2 775,90	2 394	83,8	24,6
olecki	3 088,10	3 271	82,9	23,2
piski	3 137,65	6 306	80,4	33,6
węgorzewski	2 900,60	2 384	83,2	30,6
Podregion olsztyński	3 454,47	46 912	82,6	19,6
<i>Subregion</i>				
Powiaty:				
<i>Powiats:</i>				
bartoszycki	3 145,53	6 802	83,5	30,2
kętrzyński	2 920,07	6 618	83,0	31,1
lidzbarski	2 969,52	4 189	80,7	27,5
mragowski	2 940,69	4 258	84,3	22,9
nidzicki	2 876,70	2 432	77,9	22,2
olsztyński	3 259,80	8 949	78,9	22,8
szczycieński	3 242,04	6 342	83,5	25,3
Miasto na prawach powiatu:				
<i>City with powiat status:</i>				
Olsztyn	3 795,30	7 322	86,6	8,4

a Stan w dniu 31 XII. b Na pobyt stały. c Bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób. d Łącznie z pracującymi w rolnictwie indywidualnym.

a As of 31 XII. b For permanent residence. c Excluding entities employing up to 9 persons. d Including persons employed in private farms in agriculture.

V. WARMIŃSKO-MAZURSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R.

WARMIŃSKO-MAZURSKIE VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS
IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^{ab} na 1 000 ludności <i>Employed persons^{ab} per 1 000 population</i>		Struktura pracujących ^{ab} w % <i>Structure of employed persons^{ab} in %</i>		
	osoby <i>persons</i>	lokata <i>position</i>	sektor rolniczy <i>agricultural sector</i>	sektor przemys- łowy <i>industrial sector</i>	sektor usługowy <i>service sector</i>
Polska	362	x	17,1	26,3	56,6
Poland					
Dolnośląskie	350	9	8,7	30,5	60,8
Kujawsko-pomorskie	324	12	15,8	28,8	55,3
Lubelskie	371	5	38,5	17,2	44,3
Lubuskie	314	13	11,5	31,0	57,5
Łódzkie	368	6	19,4	27,4	53,3
Małopolskie	375	3	21,6	23,4	54,9
Mazowieckie	428	1	13,2	18,9	67,9
Opolskie	310	14	16,2	31,0	52,8
Podkarpackie	372	4	32,8	24,2	43,0
Podlaskie	335	10	31,7	19,7	48,6
Pomorskie	328	11	8,8	28,4	62,8
Śląskie	356	8	6,2	35,8	58,0
Świętokrzyskie	358	7	33,0	22,2	44,9
Warmińsko-mazurskie	290	16	16,7	28,3	55,0
Wielkopolskie	394	2	15,6	30,8	53,6
Zachodniopomorskie	295	15	9,8	26,6	63,6

V. WARMIŃSKO-MAZURSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)WARMIŃSKO-MAZURSKIE VOIVODSHIP AGAINST THE BACKGROUND OF OTHER VOIVODSHIPS
IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Współ- czynnik przyjęć ^c w % Hire rate ^c in %	Współ- czynnik zwolnień ^c w % Termination rate ^c in %	Zatrudnieni w warun- kach zagro- żenia na 1 000 zatrud- nionych ^d Persons working in hazardous conditions per 1 000 employed persons ^d	Poszko- dowani w wypad- kach przy pracy na 1 000 pracujących Persons injured in accidents at work per 1 000 employed persons	Choroby zawodowe na 100 tys. zatrud- nionych ^e Occupational diseases per 100 thous. employed persons ^e
Polska	20,2	18,9	93,4	7,54	21,4
Poland					
Dolnośląskie	26,8	23,7	107,2	10,19	29,2
Kujawsko-pomorskie	20,5	19,8	82,8	8,52	17,5
Lubelskie	15,4	14,9	117,2	7,17	28,9
Lubuskie	22,5	20,7	110,7	8,99	21,3
Łódzkie	22,7	21,1	64,4	7,09	9,9
Małopolskie	19,3	18,5	68,3	5,65	20,3
Mazowieckie	20,1	18,6	39,6	5,47	9,0
Opolskie	20,4	19,8	143,3	8,62	6,6
Podkarpackie	18,0	16,2	90,6	6,12	11,4
Podlaskie	15,3	14,8	53,8	7,81	61,9
Pomorskie	19,6	18,8	88,1	8,42	17,2
Śląskie	17,8	18,3	180,8	7,81	50,7
Świętokrzyskie	18,7	18,2	102,8	6,15	36,9
Warmińsko-mazurskie	19,8	18,9	79,4	9,33	29,2
Wielkopolskie	21,4	18,1	100,6	9,49	15,5
Zachodniopomorskie	21,1	19,3	122,8	8,73	18,6

V. WARMIŃSKO-MAZURSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (cd.)

WARMIŃSKO-MAZURSKIE AGAINST BACKGROUND OF THE VOIVODSHIPS IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in zł	lokata position	Bezrobotni zarejestrowani ^a w tys. Registered unemployed persons ^a in thous.	
				w tym kobiety of which females
Polska	3 659,40	x	2 157,9	1 099,5
Poland				
Dolnośląskie	3 654,57	3	153,6	77,8
Kujawsko-pomorskie	3 163,57	13	150,1	81,0
Lubelskie	3 306,12	8	134,0	64,9
Lubuskie	3 114,69	15	59,8	31,6
Łódzkie	3 315,58	7	151,6	74,0
Małopolskie	3 372,60	5	164,4	84,5
Mazowieckie	4 514,42	1	283,2	133,8
Opolskie	3 281,48	10	51,6	27,0
Podkarpackie	3 147,19	14	154,2	77,4
Podlaskie	3 258,66	11	70,9	32,3
Pomorskie	3 595,98	4	114,1	62,7
Śląskie	3 786,14	2	208,3	111,1
Świętokrzyskie	3 165,93	12	90,1	43,8
Warmińsko-mazurskie	3 106,89	16	115,9	59,9
Wielkopolskie	3 335,93	6	144,8	79,8
Zachodniopomorskie	3 298,99	9	111,1	57,8

V. WARMIŃSKO-MAZURSKIE NA TLE INNYCH WOJEWÓDZTW W 2013 R. (dok.)

WARMIŃSKO-MAZURSKIE AGAINST BACKGROUND OF THE VOIVODSHIPS IN 2011 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w % ogółu bezrobotnych ^a <i>Share of unemployed persons without benefit rights in the total number of registered unemployed^a in %</i>	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a w % <i>Unemployment rate^a in %</i>	
			lokata <i>position</i>
Polska	86,2	13,4	x
Poland			
Dolnośląskie	83,7	13,1	5
Kujawsko-pomorskie	84,6	18,2	15
Lubelskie	91,8	14,4	9
Lubuskie	84,1	15,7	11
Łódzkie	86,9	14,1	7
Małopolskie	87,3	11,5	4
Mazowieckie	86,2	11,1	2
Opolskie	85,4	14,2	8
Podkarpackie	88,3	16,3	12
Podlaskie	89,7	15,1	10
Pomorskie	84,0	13,2	6
Śląskie	86,5	11,3	3
Świętokrzyskie	86,7	16,6	13
Warmińsko-mazurskie	83,3	21,6	16
Wielkopolskie	85,1	9,6	1
Zachodniopomorskie	84,5	18,0	14

a Stan w dniu 31 XII. *b* Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. *c* Bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób. *d* W zakładach objętych badaniem. *e* Dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

a As of 31 XII. *b* By actual workplace and kind of activity. *c* Excluding economic entities employing up to 9 persons. *d* The companies surveyed. *e* Data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź. *f* By Labour Force Survey (LFS).

UWAGI METODYCZNE

1. Prezentowane w publikacji dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — dotyczą całej gospodarki narodowej.
2. Dane prezentuje się:
 - 1) w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007) opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej — Statistical Classification of Economic Activities in the European Community — NACE Rev. 2, wprowadzonej z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004;
 - 2) według sektorów własności:
 - a) sektor publiczny — grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
 - b) sektor prywatny — grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.
„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.
3. Dane prezentowane dla województw, podregionów i powiatów odpowiadają poziomowi 2, 3 oraz 4 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) w miejsce nomenklatury obowiązującej do 31 XII 2007 r. W ramach przyjętej nomenklatury podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.
4. Dane — jeśli nie zaznaczono inaczej — opracowano zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej.
5. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
6. Pod pojęciem podmiotów gospodarczych rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą, tj. produkcyjną i usługową, na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.
7. Dane w podziale według sekcji i działów PKD oraz w podziale terytorialnym opracowano — jeśli nie zaznaczono inaczej — tzw. metodą przedsiębiorstw. Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

8. Dane prezentuje się także przy wykorzystaniu Klasyfikacji Zawodów i Specjalności wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).
9. Informacje w podziale według województw, podregionów i powiatów oraz w podziale na miasta i wieś — jeżeli nie zaznaczono inaczej — podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” — pozostałe terytorium kraju.
10. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach. Wskaźniki dynamiki w przypadku zmian metodycznych obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.
11. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
12. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Głównego Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
13. Szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki znajdują się w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” GUS.
14. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych. Skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw przedstawia się następująco:

sekcje

skrót	pełna nazwa sekcji PKD
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

I. Źródła i zakres danych

Informacje uzyskano na podstawie sprawozdawczości GUS oraz Powiatowych Urzędów Pracy.

Pracujący: sprawozdania GUS – Z-06, SP-3 oraz szacunki GUS o pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, zatrudnionych w organizacjach członkowskich, fundacjach, stowarzyszeniach, samorządach gospodarczych, organizacjach pracodawców, partiach politycznych, związkach zawodowych i innych organizacjach społecznych; pracujących w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w „szarej strefie gospodarki”.

Przyjęcia do pracy i zwolnienia z pracy: sprawozdania GUS – Z-06

Popyt na pracę: sprawozdania GUS – Z-05.

Wynagrodzenia: sprawozdania GUS – Z-03, Z-06, załącznik do Z-06, DG-1, DG-1t, Z-12, informacje o wynagrodzeniach zatrudnionych w działalności związanej z obroną narodową i bezpieczeństwem publicznym (MON i MSWiA), szacunki wynagrodzeń zatrudnionych w podmiotach prowadzących działalność gospodarczą o liczbie pracujących do 9 osób oraz w organizacjach członkowskich – fundacjach, stowarzyszeniach, samorządach gospodarczych, organizacjach pracodawców, partiach politycznych, związkach zawodowych i innych organizacjach społecznych.

Struktura wynagrodzeń: sprawozdanie GUS – Z-12.

Czas pracy: sprawozdania GUS – Z-06.

Warunki pracy: sprawozdania GUS – Z-KW, Z-10.

Bezrobocie rejestrowane: sprawozdania GUS – MPiPS-01, załączniki 1–7 do MPiPS-01, MPiPS-02; dane z rejestrów Powiatowych Urzędów Pracy.

II. Objasnienia podstawowych pojęć

1. Dane o **pracujących** (opracowane na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków) dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.
Dane zaprezentowane w publikacji podano przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania osób w głównym miejscu pracy.
Do pracujących zalicza się:
 - 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) lub stosunku służbowego;
 - 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:

- a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych, na działkach rolnych oraz właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin); z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych, innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną i spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.
2. **Bilans czasu pracy** oznacza badanie wykorzystania zasobów czasu pracy w podziale na czas przepracowany i nieprzepracowany oraz według poszczególnych elementów czasu przepracowanego i nieprzepracowanego. W informacjach statystycznych podaje się bilans nominalnego czasu pracy.
3. Ruch zatrudnionych to zmiany w stanie zatrudnienia na skutek przyjęć i zwolnień z pracy pracowników pełnozatrudnionych. Stosuje się dwie miary oceniające natężenie ruchu pracowników:
- **współczynnik przyjęć** – obliczany jako stosunek liczby przyjętych, pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i bezpłatnych (w badanym okresie) do liczby pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz zatrudnionych zmieniających wymiar etatu) w ostatnim dniu poprzedniego okresu;
 - **współczynnik zwolnień** – obliczany jako stosunek liczby pracowników zwolnionych, pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i bezpłatne (w danym okresie) do liczby pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz zatrudnionych, którzy zmienili wymiar etatu) w ostatnim dniu poprzedniego okresu.
4. **Popyt na pracę** to zagospodarowane miejsca pracy, określane aktualną liczbą pracujących oraz wolne miejsca pracy.
Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone.
Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.
5. **Przeciętne wynagrodzenia** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono, przyjmując:
- 1) wynagrodzenia osobowe bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
 - 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
 - 3) dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
 - 4) honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę.

6. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach miesięcznych prezentuje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzonymi ustawą z dnia 13 X 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
7. Informacje o wysokościach wynagrodzeń brutto za październik 2012 r. ujmują:
 - 1) wynagrodzenia osobowe za X 2012 r. (w tym m.in. wynagrodzenie zasadnicze, za pracę w godzinach nadliczbowych, dodatki funkcyjne czy za staż pracy, wynagrodzenia wypłacone za okresy dłuższe niż miesiąc w wysokości przypadającej na 1 miesiąc – np. 1/3 część premii za IV kwartał, 1/6 – premii za II półrocze);
 - 2) 1/12 część za 2012 r.: honorariów wypłaconych pracownikom własnym na podstawie umowy o pracę, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej;
 - 3) kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe opłaconych przez ubezpieczonego od wynagrodzeń.

W wynagrodzeniach miesięcznych nie uwzględniono takich wypłat, jak: nagrody jubileuszowe, gratyfikacje, odprawy wypłacone przy przejściu na emeryturę, jednorazowe wynagrodzenia (wyrównawcze) wypłacone w związku ze zgłoszeniem i przyjęciem projektu wynalazczego powodującego zmianę norm pracy, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop.
8. **Warunki pracy** determinuje zespół czynników występujących w środowisku pracy, wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy.

Osoby zagrożone oznaczają pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń (NDS i NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia lub niebezpiecznych związanych z procesem pracy.

Osoby zatrudnione w warunkach zagrożenia są liczone tylko raz, bez względu na to czy narażone są na jeden czy więcej czynników związanych:

 - ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracja, gorący lub zimny mikroklimat),
 - z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.),
 - z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.
9. Informacje o **wypadkach przy pracy** (poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi) obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy.
10. Dane o liczbie **bezrobotnych zarejestrowanych**, zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. 2004 Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami), obejmują osoby niezatrudnione i niewykonyjące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli są to osoby niepełnosprawne – zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu), nieuczące się w szkole z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w formie studiów niestacjonarnych, zarejestrowane we właściwym dla miejsca

zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukujące zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Od 1997 r. za bezrobotnego nie uważa się osoby odbywającej szkolenie lub staż u pracodawcy, a od 2004 r. osoby odbywające przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

11. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek udziału liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy), tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

BAZA DEMOGRAFIA – bogate źródło danych demograficznych

Baza Demografia zapewnia stały i bezpłatny dostęp do bieżących informacji statystycznych charakteryzujących sytuację demograficzną w Polsce
adres [www:](http://www.demografia.stat.gov.pl)

www.demografia.stat.gov.pl/BazaDemografia

The screenshot displays the 'BAZA DEMOGRAFIA' website interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'Strona główna', 'Wymagana aplikacja', 'Dotychczasowe aktualizacje', and 'Kontakt'. Below this, a secondary navigation bar includes 'Strona główna', 'Tablice predefiniowane', 'Generowanie zestawień', 'Metadane', and 'Dodatkowe informacje'. The main content area features a search filter panel on the left with options like 'Wyniki badań bieżących', 'Prognoza ludności', and 'Trwanie życia'. The central part of the page shows a 'Generowanie zestawień - wyniki badań bieżących' section with a list of demographic indicators such as 'Stan ludności', 'Ruch naturalny ludności', and 'Migracje ludności'. On the right, there are three dropdown menus for selecting filters: 'Wybierz zakres tematyczny' (with 'I. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI' selected), 'Wybierz rok' (with '2013' selected), and 'Wybierz jednostkę terytorialną' (with 'Polska' selected). The bottom of the page contains the copyright notice '1995 - 2010 © GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY'.

Baza Demografia umożliwia zestawienie danych obrazujących dynamikę zachodzących zmian w populacji ludności oraz prowadzenie wielowymiarowych analiz statystycznych. Informacje zgromadzone w bazie są systematycznie uzupełniane oraz aktualizowane.

Baza opracowana w Ośrodku Informatyki Statystycznej
Urzędu Statystycznego w Olsztynie